ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 150 (11136) | 1966 оной июниин 25, суббото | Сэн 2 мүнгэн

1966 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАДТА МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ХУДАЛДАН АБАХА ТҮСЭБЭЙ БОЛЗОРҺОО УРИД ДҮҮРГЭГДЭҺЭН ТУХАЙ

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

Мал ажалай продуктнуудые худалдан абаха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид: малаар—127 процент, һүөөр—108 процент, үндэгөөр—113 процент дүүргэгдээ.

Июниин 20-ной байдалаар 3895 мянган тонно гү, али нёдондо жэлэй энэ үеыхидэ орходоо 838 мянган тонноор ехэ мал; 17135 мянган тонно гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 1 миллион 128 мянган тонноор ехэ һүн, 7350 миллион гү, али нёдондоной тус үеынхиһөө 732 миллионоор олон үндэгэн худалдажа абтаһан байгаа.

Мал ажалай продуктнуудые түсэбһөө гадуур худалдан абалга үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Россин Федерациин, Украинын ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Литвагай ССР-эй, Латвиин ССР-эй, Молдавиин ССР-эй ажахынууд гүрэндэ мал, һү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ— НАНГИН УЯЛГАМНАЙ

...ЛОНОЙ ХҮСӨӨР

...АХААМИН. (Телефоноор абта-...) Аймагай колхозуудта хони... ноохон хайшалагдажа заха... ...ай. Олохон ажахынууд томод... ...оһон пунктнуудые бэлдэжэ, ...лаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэнэ. ...асный Октябрь» колхозойхид ...эн үдэрэй туршада 8 отарын ...дые хайшалжа дүүргээд байн-...

...лхозой 1-дэхи бригадын пункт... ...агрегадай начальнигаар Бан... ...ица Бадмаев ажалладаг. Тэрэ ...о хайшалагшадай ажалые зү... ...эмхидхэжэ шадана. Хайша... ...адай дунда дэлгэрһэн мүры... ...дэ Цыремпил Бадмаев түрүү ...а. Энэ хүн үдэртэ 50—60 хо... ...ой нооһо хиргадаг. Гадна ноо... ...айшалха хүдэлмэридэ һургуу... ...н һурагшад эдэбхитэйгээр ха... ...алсана. Ахалагша классуудай ...агшадые Үлэгшэнэй дунда ...үүлиин багша Мария Жам... ...эна Очирова даажа байна. ...олхозой 1-дэхи бригадынхид ...о хайшалалгаяа июлиин 1 ...тор дүүргэхэ хүсэлтэй.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ШИИДХЭХЫ АРБАН ХОНОГ

Республикамнай гүрэндэ мяха, үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэнхэй. Һү тушааха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхэ—мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг

Июниин 20-ной мэдээгээр республикамнай гүрэндэ һү тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 94 процент дүүргээд байнхай. Нёдондоной энэ үеынхиһөө байгша ондо 11.550 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда ехээр оруулагдаа.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтые аймагуудаар жэшээлэн харуулхада (процентээр):

Баргажанай	70
Бэшүүрэй	97
Зэдын	93
Яруунын	104
Баунтын	97
Загарайн	91
Захааминай	88
Кабанскын	102
Прибайкалиин	99,1
Хяагтын	91,0
Мухар-Шэбэрэй	100,2
Сэлэнгын	95,0
Түнхэнэй	92,0
Ахын	30
Улаан-Үдын	96
Хориин	103
Ивалгын ОПХ	112

Энэ мэдээн дээрэһээ харахада, республикымнай дүрбэн аймагай — Хориин, Яруунын, Мухар-Шэрэй, Кабанскын һаалишад, малшад түсэбөө болзорһоо урид дүүргэжэ, Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур пилээд ехэ һү тушаахаар эрмэлзэнэ. Уржадэр Бэшүүрэй аймагһаа баяртай мэдээсэл абтаа. Аймагай ажахынууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха жэлэй түсэб сүм дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.

Республикамнай гүрэндэ һү тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхэ аргатай. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ бэлшээриин ногоон һайжаржа, малшадшье урматайгаар ажаллажа, декада бүхэндэ һү һааляа нэмээнэ. Хэрбээ июниин 1-дэхи арбан хоногто гүрэндэ 39.710 центнер һүн тушаагдаһан байбал, 2-дохи декадада 48,380 центнер оруулагдаба гэхэ гү, али хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 10 процентээр дээшээ гараа бшуу. Энээгээр бодоходо, июниин 3-дахи декадада һү һааляа улам дээшэлүүлжэ, хараалһан түсэбөө холо үлүүлхээр багсаагдана.

Тиигэбэшье республикаяа гэдэргэ татажа ябагшад олон байһаар. Ахын, Баргажанай аймагуудай колхоз, совхозууд урдынхидаал адли һүүл барижа ябана. Үнгэрһэн арбан хоногто бүхы Ахын колхозууд гүрэндөө минил 30 центнер һү худалдаһан байна. Һү һаалга, гүрэндэ тушаалгаар Баргажанай аймагай ажахынуудта ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Хурамхаанай, Аргадын совхозууд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб һаял хахадлажа байнхай. Эдэ ажахынууд һаалиингаа гүүртэнүүдые ехэ оройтуулжа зунай бэлшээридэ гаргаад, үнеэдые һайнаар адуулха, һааха хүдэлмэри зохидоор эмхидхэжэ шадаагүй байшоо. Олон ажахынуудта һаалишад дуталдана. Баргажанай совхоздо ажалша зон олон байбашье, аяар 15 һаалишад дутуу байһаар.

Энээнэй хажуугаар аймагай колхоз, совхозуудта һаагдаһан һүн үйлэдбэриин доторой хэрэгсэлдэ ехэ гаргашалагдана.

Иимэ баримтанууд Түнхэнэй аймагай зарим ажахынуудта ушарна. Тураанай совхозой хүтэлбэрнлэгшэд гүрэндэ һү худалдаха 6 һарын түсэб һаял далаад процент дүүргэжэ байгаад, һаагдаһан һүнэйнгөө аяар 40 гаран процентые ажахы дотороо гаргашалжархина. Совхозой һаалиин гүүртэнүүдтэ ажалай эмхидхэл һула, һаалишадай зундаа байха гэр байра муу. Тэндэ электрын гэрэл, радио гэхэ мэтэ байхагүй. Бэлшээриин ногооной муу байбашье, үнеэдтэ ямаршье нэмэлтэ тэжээл үгтөөгүй байһан.

Эгээл пимэрхүү шалтагаанууд дээрэһээ Хяагтын, Захааминай, Загарайн аймагуудай олохон ажахынуудта һү һаали биратай нэмэнэгүй, гүрэндэ һү худалдаха түсэб мууса дүүргэгдэнэ. Эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ байхын аргагүй.

Хахад жэлэй дүүрэтэр үсөөн хоног үлэбэ. Энэ үедэ гүүргэ, фермэ, ажахы бүхэн доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ, гүрэнэйнгөө урдахи уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ ушартай.

АГИТАТОР

ШЭНЭ ТАБАН жэлэй түсэб бэелүүлжэ эхилһэн 1966 оной түрүүшын хахад жэл дүүрүүтэй байна. Промышленна предприятинуудһаа, колхоз, совхозуудһаа, фермэ, бригадануудһаа хахад жэлэй түсэб дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд редакцида орожол орожол байна. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр — июниин 12-то продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайдаа олон предприятинууд, ажахынууд элидхэһэн байгаа. Бүгэдэ арадай һайндэр — һунгалтада ажалай бэлэг бариха гэээшэ совет хүнүүдэй заншал болонхой.

Бэшүүрэй аймагһаа баярламаар мэдээн абтанхай. Эндэхи ажалшад һү, мяха, үндэгэ гүрэндөө худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб-захилаа сүм дүүргэһэн тухайдаа элидхэһэн байна. Иимэ мэдээсэлнүүд үдэр бүри олошоржо байнхай. Табан жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрһэнэй, хото ба хүдөөгэй ажалшадай согтой залитайгаар хүдэлжэ байһанай, партийна организацинуудай эмхидхэлэй, ойлгуламжын хүдэлмэриин үрэ нүлөөнэй улам ехэ болоһоной гэршэнь эдэ бүгэдэн болоно.

Олониитын дунда ойлгуламжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг олон зуугаад агитаторнуудай үгын хүсэ нүлөөе, һайн үрэ дүнгүүдые һаяхан үнгэрһэн һунгалта эли тодоор гэршэлэн харуулба. Совет хүнүүдэй нягта жагсаалые, бата нэгэдэлые, Коммунис партиингаа хараа шугамые нэгэн дуугаар дэмжэжэ байһые энэ һунгалта үшөө дахин харуулба.

Совет засагай дээдын зургаанда һунгаха һунгалтын бэлэдхэлэй үедэ хаа хаанагүй агитпунктнуудай гал улам гэрэлтэйгээр соробхилжо, соёл сурталай хүдэлмэриин гуламта болоһыень батадхаба. Хото, хүдөөгүүр олон зуугаад, мянгаад агитаторнууд хүдэлһэн байна. Эдэнэр полевой стануд, малай гүүртэ, фермэнүүдтэ ошожо, таряашад, малшадта һүүлшын һонинуудые дуулгадаг, һунгалта тухай хэлэжэ үгэдэг, ажал хэрэг, байдал һуудал тухайда юрын, нүхэрэй ёһоной ярилдаа хэдэг байба, хэнэшье. Хүн зоной дунда хүндэтэй, бүгэдэндэ хүлеэгдэжэ байдаг агитаторнууд нютаг бүхэндэ олон. Жэшээнь, һунгалтын үедэ Хориин аймагай Хэжэнгын совхозой партийна организаци ойлгуламжын хүдэлмэри һонирхолтойгоор эмхидхэһэн байгаа. Илангаяа эндэхи дунда һургуулиин олон багшанар энэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулаа. Агитбригада эмхидхээд, эдэнэр Бахлайта, Ганга, Улзытэ, Красный Яр нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа байгаа. Лекцинүүдые уншаһан, радиогазетын хүдэлмэрилэгшэд һони һонин дамжуулгануудые хэһэн байна. Совет һунгуулида, партиин XXIII съездын материалнуудые хүн зондо ойлгуулха хэрэгтэ эдэ бүгэдэнь шадамараар зорюулагданхай байба.

Агитатор гээшэ уряа лозунгнуудые хооһоор хэлээд ябадаг хүн бэшэ, харин үнэн үгөөрөө, бодото хэрэгээрээ зон нүхэдөө дахуулдаг, шэнэ юумэ нэбтэрүүлхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэдэг — иимэ эдэбхитэд мүн. Зэдын Октябрьска совхозой 4-дэхи отделениин партийна организациин ажал хэрэг энээндэ эрхим үльгэр жэшээ болоно.

Цагаан-Усан — аймаг соогоо холын нютагуудай нэгэн юм. Эндэхи отделениин хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгээ эмхитэй һайнаар эрхилдэг, эрхим амжалта туйладаг, совхоз, аймаг соогоо түрүү зэргэтэй, алдар солотой болонхой. Һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб энэ отделени холо үлүүлэн дүүргэнхэй. Түл һайнаар абанхай. Иимэ амжалтадань коммунистнуудай, партийна организациин үүргэ ехэ. Коммунист бүхэн ажал хүдэлмэри дээрээ эрхим жэшээ харуулдаг, дулаатэ үгөөрөө ажалшадые шэн габьяата хэрэгтэ зоригжуулдаг бэрхэ агитаторнууд. Үйлэдбэриингөө гол гол газарнуудта коммунистнууд-агитаторнууд хүдэлжэ байдаг. Эндэхи ниитын байдалые харахада, бүхы юумэниинь бурьялма эхитэй, согтой залитай, ажабайдалайнь сохисо бүгэдэниие шэнэ орьёл өөдөө уряалан, даллан байдаг. Отделениин партийна организациин секретарь нүхэр А. Бохач эдэ бүгэдэндэ ашла габьяатай.

Ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар, тодорхойгоор, аша үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг партийна организацинууд хаа хаанагүй олон. Эдэнэр партиин XXIII съездын, ЦК-гай майн Пленумэй материалнуудые хүн зондо ойлгуулха, тэдэниие бодотоор бэелүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Газар уһалха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, таряанай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар, мүн тэрэшэлэн энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоол хүдөөгэй ажалшадта ойлгуулжа, хөөрэжэ үгэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ.

Ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, илангаяа партиин XXIII съездын материалнуудые хүн зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ саг зуурын хэрэг бэшэ байһаниинь ойлгосотой.

Мүнөө хүдөө нютагуудаар харюусалгатай үе орооп байна. Мяха, һүнэй, нооһоной түлөө ехэ добтолгын үе—зунай һайн саг ерэнхэй.

Иимэ үедэ агитаторнуудай урда илангаяа харюусалгатай зорилго табигдана. Тэдэнэр XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай һүүлшын Пленумүүдэй тогтоолнуудые олониитэ ажалшадта ухамайлан ойлгуулха, тэдэниие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэдэ туһалха, үнэн сэхэ үгөөрөө, оролдосотой һайн хэрэгээрээ хүн зониие шэн габьяата ажалда зоригжуулха, түрүү дүй дуршэл дэлгэрүүлхэ зорилготой.

ХАЙШЫН АЯЛГА ДОРО

Бэшүүрэй совхозой 2-дохи от... ...лени. Мүнөөдэрһөө эндэ бури... ...е хөөрсэгтэй. Электро-хайша... ...дай жэгдэхэнээр жэнгинэһэн ...га, ажалай арюун соё хүгжэм ...һуурияа эзэлбэ. Хайшашад ...нхыдөө залуушуул. Олониинь ...анинска дунда һургуулиин ...алагша классуудай һурагшад. ...эд эдэмнай дуршэлтэй хайшашад ...иха. Зариманиинь бүри нёдон ...мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябал... ...ан юм. Эрдэм номоо шудал... ...нгаа хажуугаар һурагшад Ц. ...мьянов, В. Сакияев, Г. Сукне... М. Шоймполова, Д. Бадмаев ...шэд ажалай һайн дуршэл олон... ...й. Тэдэнэр хүбэн сагаан нооһо ...нөө һэхүүлнэд.

Отделениин эрхим хайшашан ...Очиржаповай оренбургска ар... ...ар хонидой нэхы «һэхээд» лэ ...бижа байхадань, атаархамаар, ...огорхомоошье. Б. М. Дашиев... ...ай харууһалдаг хонидые эгээ түрүүн хайшаджа эхилбэ. Хонидһоонь дунда зэргээр 3—4 килограмм нооһон абтажа байна. «Нооһоной шанар һайн» гэжэ отделениие эрхилэгшэ Виктор Дамбаевич омогтойгоор хөөрэнэ.

Ажалай охин замханагүй. Эбтэй эмхитэйгээр хүдэлһэн хайшашад ажалдаа дашуураад, «Эдеэлэгты»,—гэхэдэнь лэ хахад үдэрэй болошоһые обёоржо, нюур гараа угаагаад, һарабшын һүүдэртэ тарган шүлэ халбагадажа орободдаа. Энэ үедэ совхозой директор Б. Б. Юмсунов тэдэнтэй хөөрэлдөжэ, ажалай эмхидхэл, түлөөһэн, түсэб зорилгыень хайшашадта ойлгуулна. Амарһанайнгаа удаа хайшашад «Сагаан алтаяа» саг соонь, шанартайгаар хуряажа, гүрэндөө тушаахаар шармайн, бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ оробод.

Д. ТОГОШИЕВ.

* * *

ЗЭДЫН аймагай ажахынууд ...иной ноохо хайшалалгада жэг... ...эн орожо байна. Тус аймагай ...ржи Банзаровай нэрэмжэтэ ...лхоз хайшалһан түрүүшынгээ нооһые тушаажа эхилээ. Түмэр замай Джида станциин тушаан абалгын пунктда 2500 килограмм нооһо энэ колхоз тушааба.

В. КЛОЧИХИН.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ БОЛЗОРҺОО УРИД

Прибайкалиин аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэришэд мал ажалайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхые эрмэлзэнэ. Июниин 23-да тэдэнэр мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө бэелүүлбэ. Тиихэдээ мяха—133 процент, һү—100,6 процент, үндэгэ — 101 процент дүүргээ. Аймагай колхозуудай гүрэндэ нооһо худалдаха түсэб баһа дүүрэнхэй.

Хахад жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ түсэбһөө гадуур үшөө 1300 центнер һүн, 15000 үндэгэн худалдагдаха байна.

В. НАГАЕВ,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь.

Н. ШЕЛКОВНИКОВ,
Прибайкалиин аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

АМТАН ЭДЕЭ УРГУУЛАГШАД

Ургасаяа һайнаар харууһалая

НЭГЭДЭХИ отделениин огородшод гансахан ажахы дотороо бэшэ, мүн бүхы аймаг соогоо түрүү бригада гэжэ тоологдоно. Эдэнэр капуста, помидор, үгэрсэ гэхэ мэтые ургуулхадаа айхабтар бэрхэнүүд. Огородшодой бригадые эдэбхитэй коммунист, агроном Лубсан Дымбрылова даажа ябадаг. Лубсан Будаевна олон жэлдэ овощ ургуулна. Урдань колхоз байхада, мүнөө Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда хүдэлхэдөөшье хододоо огородой эдеэнэй баян ургаса абадаг. Энэнь тэрэнэй дуршэл ехэтэй болоһые, ажалдаа ходо шэнэ түрүү онол аргануудые хэрэглэдэг байһыень элеэр гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хура бороо хомор орожо, бирагүйхэн жэлэй болоошье һаа, гектарай 160 центнер эртын капуста, 250 центнер оройн сорт хуряажа абаа һэн. Мүн помидор, үгэрсэ абаха түсэбөө үлүүлһэн. Тиигэжэ огородшондо 4360 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэн үгтөө. Энээнһээ гадна тэдэнэртэ 2860 килограмм орооһо таряан хүртөө.

Шэнэ табан жэлэй эхиндэ овощ ургуулагшад улам оролдосотойгоор хүдэлнэ. Поли дээрээ наг шэбхэ ехэ гаргаа. Капуста, помидорой рассада ургуулжа, мүнөө тэдэнээ поли дээрээ һуулганхай. Үгэрсэеэ юрын сеялкээр тарина. Ургамалай бултайжа захалхада борнойлжо, зурууд хоорондохиинень элдүүрилнэ.

Овощ саг соонь һуулгажа дүүргэһээр лэ тэдэнэр ургасынгаа хойноһоо харууһалжа эхилнэ. Эгээн түрүүлэн Иван Бояркинай звено полидо гараба. Газараа машинын хүсөөр уһална. (Зураг харагты).

Хоёрдохёор, огородоо ходо сэбэрээр, буртаг ногоогүй байлгахые оролдоно. Тракторист Нима Гармаев «ДТ-20» тракторааараа овощ ургуулагшадта туһална, газарыень һэндэжэ үгэнэ. Мүнөө помидор, капуста, үгэрсын зурууд хоорондохиие элдүүрилжэ захалаа.

Дурсагдаһан бригада 13 гектар капуста, 4,5 га помидор, 3 га үгэрсэ һуулгаһан. Бригадын гэшүүд Матрена Безродных, Надежда Мергенева, Раднаханда Ендонова болон бусад һайнаар ажалладаг.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фототекст.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **шиигэжэ тогтообо:**

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй юһэдэхи сессиие 1966 оной июлиин 28-да Улаан-Үдэ городто зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июниин 24.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Шэниисэ, хара таряа, кукуруза, бусад орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые элбэгээр абажа, ехээр бэлэдхэхэ талаар амжалта туйлаһанайнь, хүдөө ажахын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной июниин 23-да Указ гаргажа, бүлэг олон колхозниигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдые, хүдөө ажахын бэлэдхэлэй, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаа.

Хүдөө ажахын тусгаар шалгарһан түрүүшүүлдэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэнүүд олгогдоо.

КОРЕЙ АРАДТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭДЭЛГЫН ҺАРА ЭХИЛБЭ

Корей арадтай һанал нэгэдэлгын һарын эхилһэндэ зорюулагдажа, Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан Литераторнуудай түбэй байшан соо июниин 23-да болоо.

КПСС-эй МГК-гай секретарь А. М. Калашников суглаае нээгээ.

Гурбан түбиин Гаванадахи конференциин шиидхэбэреэр дэлхэйн түрүү үзэл баримталдаг олониитын үнгэргэхэеэ байһан һара тухай Ази, Африкын оронуудтай һанал нэгэдэлгын советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Азербайджанай Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министр З. И. Гусейнова элидхэл хээ. (ТАСС).

МОСКВА. Кремль, июниин 21. Совет-француз хэлсээнэй хэин. ТАСС-эй фотохроника.

Франциин Президент Шарль де Голль Новосибирск орохоёо мордобо

МОСКВА, июниин 23. (ТАСС). Франциин Президент генерал Шарль де Голль һамгантаяа, суг ябалсаһан хүнүүдтэеэ хамта Москваһаа Новосибирск ошохоёо тусхай самолёдто һуужа июниин 23-да гараа.

Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Новосибирск ошолсоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Холов болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд генерал Шарль де Голлиие, мүн Н. В. Подгорные Внуково-2 гэжэ аэропортһоо мордохуулаа.

СИБИРИИН ГАЗАР ДЭЭРЭ ХАЛУУНААР УГТАГДАБА

Шарль де Голль Новосибирск ерэбэ

НОВОСИБИРСК, июниин 23. (ТАСС). Франциин Президент генерал Шарль де Голлиие сибириинхид мүнөөдэр хани халуунаар угтаа.

Ажалшадай депутадуудай Новосибирскэ областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. И. Зверев президентые, бусад француз айлшадые, тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные халуунаар амаршалаа. Амгалан тайбанаар, золтой хубитайгаар, баян дэлгэрээр ажаһуухыень хүсэжэ байһанаа де Голльдо, тэрэнээр дамжуулан Франциин бүхы арадта А. И. Зверев мэдүүлбэ.

Француз арадай патриотизмые, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ антигитлеровскэ коалициин оронуудай туйлаһан илалтада, дайнай хойто тээхи үедэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан туһа нэмэриие сибириинхид үндэрөөр сэгнэдэг. Тиимэһээ өөһэдөө эб найрамдалые хүсэдэг хүнүүд, өөрынгөө городой, өөрынгөө Эхэ ороной дулаатэ патриодууд болоно гээд А. И. Зверев мэдүүлээ.

Генерал Шарль де Голль харюугай үгэ хэлэхэдээ, өөрыень халуунаар угтаһанайнь түлөө баясхалан хүргөө.

Эндэ, Новосибирскдэ, Сибирьтэ минии түлөөлжэ ерээд байһан француз арад тушаа хэлэгдэһэн үгэнүүдээр би илангаяа ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэбэб гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Сибириие французууд ехээр һонирходог. Эдэ районуудые ашаглажа, дэбжэлтын, ажана һайн байдалай аша туһада зорюулхын тулада хүн түрэлтэнэй урда тээнь хээгүй ехэ хүдэлмэри эндэ мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна гээд Шарль де Голль мэдүүлээ.

Генерал Шарль де Голлиин хэлэһэн тобшохон үгые суглараргшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Новосибирскын Толмачеводохи аэродром Франциин, Советскэ Союзай, Россин Федерациин гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа. Хэдэн зуун зон президентые аэропортдо угтаа, һуужа ябаһан автомобильнуудайнь гараһан үйлсэнүүдтэ зогсожо байһан 150 мянган новосибирскынхид тэрэниие амаршалаа.

ГЕКТАР БҮХЭН УНДАЛАГ

Уһалагдадаг сабшалан, бэлшээреэрээ «Дружба» колхоз Яруунa соогоо яһала үнихэнэй мэдээжэ болоһон ажахы. Колхозой комплексно гурбан бригаданууд жэл бүри суглуулдаг үбһэ ногоонойнгоо гол түлэбынь уһалагдадаг газарһаа сабшадаг. Ходоо зунай эхиндэ тохёолдохоёо һанадаг ган гасуурай үедэ илангаяа һү һаалиинь малнууд ханааб уһалууритай, шииттэй бэлшээридэ ябадаг. Богонёор тобшолходо, энэ колхоздомнай хоёр мянгаад гектар сабшалан, бэлшээри уһалагдажа, нийтын мал амидаржа байдаг.

Тиин энэ газарайнгаа ашагта ехэ баялигые энээнһээ урда тээ хэр зэргээр эдлэжэ байгаабибди гэбэл, тон түлөөр гэхэдэ болохо. Сабшалан дээрээ хэһэг хэһэгээр, колхоздоо байһан хүсэ зөөриин зэргээр үтэг хэхэ, уһалууриин ханааб һубагуудые һэргээн һайжаруулха гэжэ жэл бүри хэлсээд лэ, хэрэг дээрэнь болоходо абиргадаг саг байгаа. Нэгэ хэды ибгэдһөө бүридэһэн луговодческо звенонууд бригада бүхэндэ бии байдагшье һаа, хуушан ханааб һубагуудые гар үзүүрээр, хүрзэ лоомтой шадалаар һэргээжэ, арилгажа, тэрээн хударaa ябуулһан уһаа̄аа урданай һарга аргаар— эндэ тэндэ ханаабайһагаа хүбөө һэтэлжэ, уһа халяажа газарaa уһалдаг байна. Тиихэдэнь ташалбаритай аад, тэгшэ һайн газар жэгдэ эхидоор уһалагдадаг, харин добоолиг газарта уһан орой хүрэхэгүй гү, али хонхорто улэмжэ ехээр аягалжа, үни удаанаар тогтошодог муутай. Тиигэжэ шанар муутайгаар уһалагдадаг сабшалангаймнай талмай жэл бүри ехэдэжэ, үбһэ ногооной ургаса доошолжо эхилээ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ 1800 гектар уһалагдадаг гэжэ тоологдодог сабшалангһаа дунда зэргээр зургаан центнер хүрэхэгүй үбһэ суглуулһан байнабди. Хоёрдохи комплексно бригадымнай урдаа харaха Мужыха гэжэ сабшалангай орой хахадынь шахуу—Эгэтын голой баруун бэе нёдондо уһалагдаагүй шахуу үлэһэн, урданайнь үтэг барагдажа, ехэнхи хубидань хубхэн ургажа, бүришье һаа муудажа захалаа. Иимэрхүү байдал мүн нүгөөдэ хоёр бригадануудай уһалууриин газар дээрэ үзэгдэдэг болоһон байна.

Бии байһан уһалууриингаа газар мууса ашагладаг ябадалһаа тусхай тобшолол хэжэ, илангаяа мүнөө партиин ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолой үндэһөөр газар шанаржуулха мелиорацин тодорхой хэмжээ ябуулгануудай хараалагдажа, энэ талаар колхоз, совхозуудта халуун туһа дэмжэлгын үзүүлэгдэхэ гэжэ байхада, манай колхозой бүхы гэшүүд эдлүүриингээ газарай гектар бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэдэг болохо гэжэ эрид шиидэнэ.

Партиин ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолдо зорюулһан хөөрэлдөөн, суглаанууд бүхы бригаданууд дээрэмнай үнгэрэгдөө. Пленумэй шиидхэбэриие зүбшэн хэлсэлгэдэ колхозоймнай гэшүүдэй тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, тодорхойлһон дурадхал һанамжануудынь правлениимнай заседани дээрэ үргэнөөр зүбшэгдэжэ, һүүлдэнь артелиимнай хамтын партийна суглаагаар баталагдаһан байна. Иигэжэ олоороо зүбшэжэ, газарай эдлүүри эрид һайжаруулан, ашa үрыень горитойгоор дээшэлүүлхэ талаар дүтын табан жэлдэ хэхэ хүдэлмэриимнай түсэб хараалагдаа.

Газар шанаржуулан эдлэхэ талаар партиимнай табиһан шэнэ зорилгоһоо нэн түрүүндэ юун дулдыданаб гэхэдэ, тарялангай болон үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахынуудта элсүүлэгдээгүй байһан доторой арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ гэһэн эрилтэ табигдана гэжэ колхозниигуудай, партийна организацимнай тон зүб тобшолол хэһэн байна. Тиимэһээ табан жэлдэ хараалһан хэмжээ ябуулгануудаймнай гол нэгэ зорилгонь хадаа таряан ажалые эрхилхэ хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Гэбэл, бүхы бригаданудтаа байгша онһоо эхилжэ севооборот нэбтэрүүлжэ, дүтын гурбан жэлэй туршада севооборотдые дүүрэн ашаглаха зорилго табигдана. Бүхы ороолһото ургамалнуудай тарилгые ойрын хоёр жэл соо сортовой үрэһөөр түгэс таридаг болохо. Тарялангай буртаг үбһэнтэй эршэмтэйгээр тэмсэхын тула газар хахалалгын, элдүүрилгын түрүү арга нүхэсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ, авиацяар хоро хаяжа, полиин буртаг үбһые усадхаха. Тиихэдэ эдэ хүдэлмэринүүдые нэн түрүүндэ үрэһэнэй участогуудта мүнөө ябуулжа эхилэнхэйбди.

Иимэ хэмжээ ябуулганудые бэелүүлһэнэй ашаар ороолһото ургамалнуудайнгаа гектар бүхэнэй ургасые 1965 онойхитой жэшээбэл, хоёр центнерһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотойбди. Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ, уһалалгые тарялан дээрээ үргэдхэһөөр, зөөри, хүсэнэйнгөө шадалаар саашадаа жэлһээ жэлдэ нэбтэрүүлхэ гэжэ шиидхэбэри абтанхай. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ миил 20 гектар тарялан уһалха гэжэ байгаа һаа, энээнһээ хойшодоо, 1970 он болотор энэ талмайгаа 300 гектар хүрэтэр үргэдхэхэ түсэб хараалагдана. Энэ түсэбые бэелүүлхын тулада Үдэ гол дээрэ бетон шулуугаар, али элһэ хайраар хаалта хэхэ хэрэгтэй. Харин аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудай туһалжа, энэ шэнэ барилгые колхоз хоорондын удхатай болгоогүй һаа, ганса манай артелиин хүсөөр бүтээшэхэнь бэрхэтэй. Тиин энэ барилгые ямар аргаар бодхоохоб, хэды шэнээн зөөри, хүсэн гаргашалагдахаб гэжэ тусхайта проектно организаци тодорхойлхо ёһотой.

Һаяын сагта уһалууриин, үтэгжүүлгын ажахые эрид һайжаруулха хүдэлмэримнай гол түлэб сабшалан дээрэ бэелүүлэгдэхэ болоно. Мүнөө уһалагдадаг гэжэ тоологдодог сабшалангайнгаа талмайһаа 5—6 центнер бэшэ, харин 12—15 центнер үбһэ сабшаха аргатай болоо гээшэ һаа, нийтынгээ бүхы малда жэлдээ хүрөөд үлэхэ бүдүүн тэжээл абаха байнабди. Иимэ тодорхой зорилго табяад, колхозой правлени, партийна организаци сабшалан һайжаруулгын талаар энэ хабарһаа горитой хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Бригада бүхэнэй луговодуудай звенонууд нилээд үргэдхэгдэһэн дээрэһээ, урданайхиһаа шанар һайнтайгаар хабарай түрүүшын уһалалга үнгэргөө. Арга боломжотой байһан газарта мүнөө хоёрдохи, гурбадахи уһалалга ябажа байна.

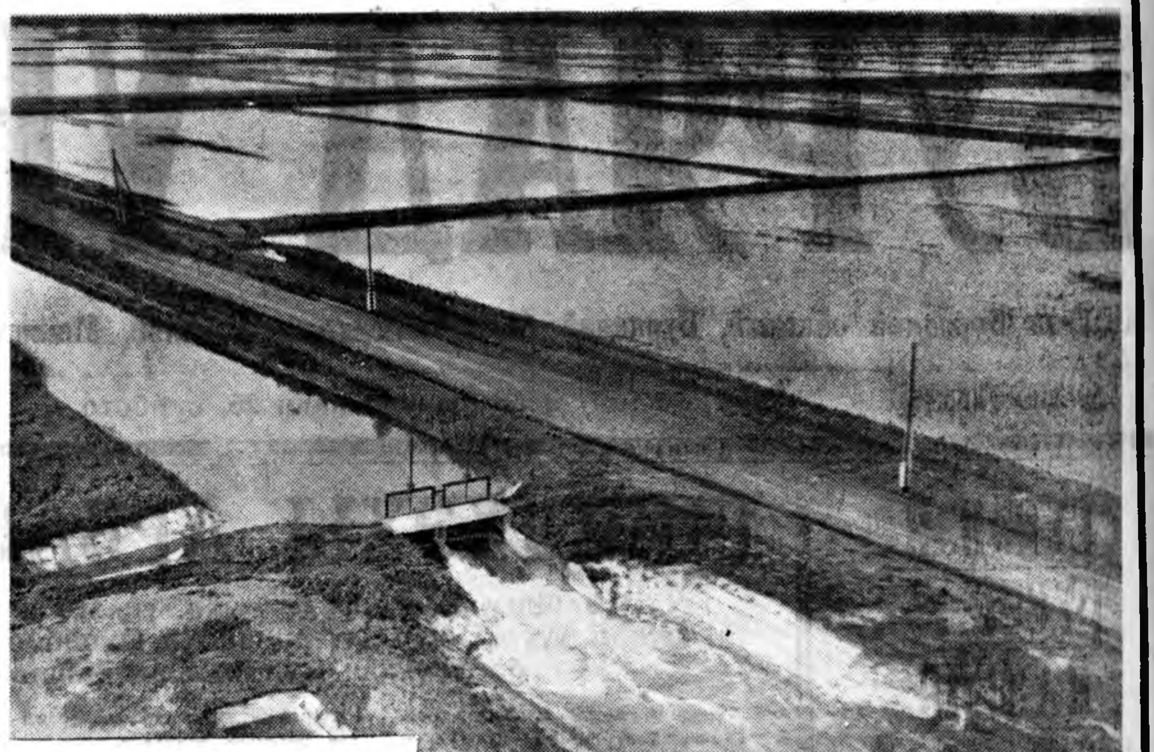
Наг шэбхэ малтажа ехээр сабшалан дээрэ гаргаха, үтэг хэхын тула июниин 25-һаа бригада бүхэндэ нэгэ-нэгэ оньһожоруулагдаһан тусгаар звено табигдахань. Эдэ звенонуудта ямар техникэ, багажа зэмсэг үгтэхэб гэбэл, бульдозер болон погрузчигтай ДТ-54 маркын нэгэ трактор, өөрөө ашаагаа буулгадаг тэргэнүүдтэй «МТЗ» гэжэ маркын 4—5 колесно тракторнууд хүдэлхэ. Таряа хураалгын эхилхэ болотор эдэ звенонууд манай колхозой малай буусанудта суглараһан хуушан наг шэбхые 200 гектар сабшалан дээрэ гектарай 20 тонноһоо доошо бэшые гаргажа, намар үтэг хэхын тула бэлэдхэл ябуулха уялгатай. Тэрэнһээ гадна, горитой хэмжээнэй нютагай үтэгжүүлгэ паар хахалалгын үедэ тарялан дээрэ гаргаха даабаритай юм.

Газар уһалалгын талаар луговодуудай хүдэлмэриие оньһожоруулхын, хүнгэдхэхын тулада тэдэнэрэй звенодо бураздаа, һубаг татаха тусгаар КЗМ-0,3 гэжэ маркын үлгэмэл плугтай гэнжэтэ гү, али мөөртэй трактор даалгагдахань. Энэ газар уһалалгада хэрэглэгдэдэг маркын плуг колхознай «Сельхозтехникэдэ» захил хэжэ һаяшаг абаа.

Хэрэгтэй зүг тээшэнь, һанаһан сагтаа жэгдэ һайнаар уһа ябуулха хэрэг ганса энэ плугай хүсөөр шиидхэгдэхэгүйнь мэдээжэ. Мүнөөнэй ёһоор түхеэрһэн уһалууриин системэтэй болохын тула һаяын сагта Мужыхын талын һубаг ханаабуудые һэльбэн заһаха шэнэ хаалта болон уһа табидаг барилгануудые бүтээхэ болонобди. Энэ ехэ хүдэлмэриие ерэхэ намарһаа захалхабди. Тэрэнһээ гадна, Гаврилка, Хара-Шэбэр, Жалга, Боро-Хорой, Улаагта гэхэшэлэн гол горхонуудай эхиндэ шэнэ сөөрэм, хаалта хэхэ. Нэгэдэхи бригада шадар, Эгэтын голые зүбшуулан, уһалууриин түхеэрэлгэ түгэс бүтээжэ, һаяын сагта 200 гаран гектар бэлшээриие уһалхамнай.

Партиин ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолые халуунаар зүбшэн хэлсэжэ, колхозойнгоо гэшүүдэй дурадхаһан һанамжануудые хараадаа абан, манай артелиин газар эдлэлгые эрид һайжаруулха хэмжээнүүд тухай, тэдэнэй ойрын хараагай зорилгонуудай бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа зарим тэдыгээр тогтоходо нимэл даа. Эдлэжэ байһан газарайнгаа гектар бүхэниие үрэ харюу ехэтэйгээр ашагладаг болохо гэһэн эрмэлзэлээ тус колхозой гэшүүдэй эдэбхитэйгээр бэелүүлхэнь найдамтай.

Н. ПЕЛИХОВ,
Яруунын аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.
Ц. ДУГАРОВ,
манай тусхай корр.

Крымэй областиин «Пятиозерный» совхоз гурбан жэлэй урда тээ анха түрүүн барайгар тарижа эхилһэн байгаа. Барайгарай газар уһалхын тулада уһалууриин һубаг ханаабууд эндэ малтагдаһан байха юм. Энээниие малтахын тулада гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри хоёр жэлэй турша соо харюулагдаа. Нёдондо жэлдэ 4 мянган гектар талмайн га бүриһөө 62 центнер барайгар абтаа. Мүнөө жэлдэ ургасын шэнжэ мүн лэ һайн. Таряашад барайгарай таригдаһан газарые һайнаар уһална, ногоорjо эхилһэн тарилгануудтаа минеральна үтэгжүүлгэ нэмэжэ тараана. Зураг дээрэ: «Пятиозерный» совхозой уһалууриин канал, барайгарай поли.

АПН-эй фото.

Партийна, соведүүдэй, хүдөө ажахын ба уһанай ажахын органуудай зорилго юуб гэхэдэ, газар тарялан эрхилэлгын шанар улам һайжаруулха, эдлүүриин газарай үрэжэл дээшэлүүлхын, бүхы колхозууд, совхозуудай газар дээрэ ёһотой һайн гурим хангахын түлөө, гектар бүриһөө элбэг баян, тогтууритай ургаса абахын түлөө арад бүгэдын тэмсэл эмхидхэхэ, толгойлхо шухала. Газарай хүрьһэнэй үрэжэлые һайжаруулха, эдлүүриин газарай гектар бүхэниие үрэтэй һайнаар ашаглаха тодорхой хэмжээ ябуулгануудай түсэб зохёолгодонь колхозууд, совхозуудта туһа хүргэхэ.
(КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолһоо)

Республикымнай ниислэл—Улаан-Үдэ хотын 300 жэлэй ойдо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажаһуудаг гэрнүүд.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

УЛАМ ГОЁ ҺАЙХАН БОЛГОГДОНО

Городойнгоо 300 жэлэй ойдо бэлэдхэн, Улаан-Үдымнай ажалшад городоо болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Советскэ районой предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүд энэ хэрэгтэ ехэ хүсэ гаргана. Сэсэрлиг тариха, гудамжа болон тротуар асфальтироваалха, сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ олоороо хабаадалсана. 72 мянга гаран һөөг бургааһан, 5600 квадратна метр газар дээрэ ногоотой дэгнүүл һуулгагдаа. Хэдэн зуун кубометр хара шорой зөөгдэжэ, сэсэг набша ургуулха газарнуудта тараагдаһан байна.

Хэлхеэ холбооной управлениин, Буркоопсоюзай, Геологическа управлениин, Горпищеторгын коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулһан Советскэ районой Соведэй гүйсэдкомой һаяхан болоһон суглаан дээрэ районоо болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэриие июлиин 5 болотор дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Д. КОЛМАКОВ.

ШЭНЭ ТҮСЭБ, ШЭНЭ АРГА БОЛОМЖО

Итанцын леспромхоз зундаа модо багсалжа уһаар урадхуулдаг, үбэлдөө машинаар зөөдэг байха юм. Тиимэһээ нэгэ газарһаа нүгөө газарта буулгаха, ашаха, ябталха склад үгы болгогдонхой. Модо бэлэдхэхэ бүхы хүдэлмэри оньһото техникын, электрын элшэ хүсөөр зэбсэгжүүлэгдэһэн байна. Модо абаашаха газартань сэхэ зөөдэг болоһон дээрэһээ ажалай бүтээсэ гурба, дүрбэ дахин дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Энэ хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэһэнэй ашаар олон хүн болон машина техникэ үлүү хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажал хэхэ аргатай болоо.

Модо болбосоруулхада гаргагдаһан үлэгдэл тон ехэ байдаг. Тэрэ үлэгдэл жэл соо 50 мянган кубометр болохо байна. Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат модоной зоргодоһо хэбтэ сохин, плита гаргадаг болохо юм. Тэрэниие үйлэдбэрилхэ цех табан жэлэй туршада баригдахаар хараалагдана. Модо бэлэдхэгшэд, уһаар урадхуулагшад, модо болбосоруулагшадай хоорондоо нягта холбоотойгоор хүдэлхэ иимэ хүдэлмэри республика соомнай анха түрүүшынхеэ эмхидхэгдээ.

Партиин XXIII съездын һүүлээр модоной баазын хүдэлмэришэдэй урда шэнэ түсэб, шэнэ арга боломжо нээгдээ.

Н. НАЗАРОВ,
модоной баазын директорэй орлогшо.

ХҮГЖЭЛТЫНЬ ХУРДАДХАХАЛ

Гектар бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ! Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда иимэ шухала зорилго КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумээр табигдаһан байгаа. Энээниие бэелүүлхэ хэрэгтэ мелиораци үргэнөөр ябуулагдаха болоно бшуу.

Газар тарялангаа үрэжэлтэй һайн болгохын тулада Ториин совхозойхид тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Шэнэ табан жэлэй туршада эндэ ехэхэн ажал хэгдэхэ. Жэшээлхэдэ, совхозой нэгэдэхи отделениһээ Зэдэ голдо инженерна түхэлэй уһалууриин системэ баригдахаар хараалагдана. Тэрэнэй ашаар ажахын 600 гектар сабшалан, тарялан уһалагдаха аргатай болгодохо юм.

Тиихэдэ Наринай отделенидэ 500 гектар уһалагдадаг тарялан бии. Теэд мүнөө үедэ һубаг ханааб муутай, мүртэйгөөр уһалагданагүй. Саашадаа эндэ байһан хуушан системэнүүд заһагдажа, тарялангынь бүри ехээр уһалагдаха аргатай болгодохо. Энээнтэй хамта тус совхоздо шэнэ газар хахалагдажа ашаглалгада оруулагдаха. Хулдаатада 55 гектар газарта шугы бургааһан сэбэрлэгдэхэ байна.

Ториин совхоз мал ажал ехэтэй ажахы юм. Тиимэһээ адууһа малда бүдүүн тэжээл, илангаяа үбһэн хэрэгтэй. Сабшалангай газарые саашадань һайжаруулжа, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тулада тус совхозойхид шэнэ табан жэл соо 400 гектар газарта шугы бургааһа сэбэрлэхэнь. Тиихэдэ Ара-Тори гэжэ газарта холын тунга бэлшээридэ зундаа малаа гаргана. Бэлшээриин газар һайжаруулха тухай асуудалшье колхозой правлени, партийна организацида зүбшэгдэжэ байнхай. Ойрын жэлнүүдтэ 8 мянган гектар газарта самолёдоор гербицид сасагдажа, бэлшээри үргэдхэгдэхэ болоно. Малай холын буусануудта 13 худаг үрэмдэгдэхөөр хараалагдаа.

Тэрэнһээ гадна, газарые һайнаар үтэгжүүлжэ байгаагүйдэ аргагүй. Ганса уһалалгаар холо ошогдохогүй ха юм. Ушар тиимэһээ совхозойхид энэ асуудалые анхаралсана. Жэлэй эхинһээ хойшо тарялан, сабшалан дээрэ 16 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха түсэбэй орондо 17 мянгаһаа үлүү зөөгдөө. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ саашадаа үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Хэрбээ мүнөө жэлдэ 125 тонно тиимэ үтэгжүүлгэ газарай шанар һайжаруулгада оруулагдаа һаа, 1970 ондо энэ гурба дахин ехэдхэгдэхэ.

Мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулга, газар тарялан үтэгжүүлгэ ажахыда ехэхэн аша туһатай. Табан жэлэй туршада хараалагдаһан бүхы хүдэлмэриин эмхидхэгдэбэл, орооһо тарянай ургаса гектар бүриһөө 16 центнер хүрэтэр нэмэхэ байна. Гансахан мүнөө жэлдэ бүхы тарялан дээрэһээнь дунда зэргээр 13,7 центнер орооһо таряан абтаха түсэбтэй.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүд совхозой ажахын хүгжэлтэдэ ехэ туһа хүргэхэ байна. Мүнөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, совхозой ажалшад урдаа табиһан зорилгоёо лаб бэелүүлхэ байһандаа этигэнэ. Гектар бүхэниие аша үрэтэйгөөр хэрэглэбэл, совхозойхид табан жэлэйнгээ түсэбые уридшалан бэелүүлхэ аргатай.

В. ЖАРКОЙ.

РЕПОРТАЖ — Хүдөө ажахын шэнэ техникэ

Дэлхэйн оронуудай дэлгүүр

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1966 оной июниин 7-ной номерто).

2. МАЛШАДАЙ БАЯРЛАХААР

Энээнэй урда тээхи репортаж газар тарялангай шэнэ техникэдэ зорюулагдаһан байгаа. Москвада боложо үнгэрһэн «Хүдөө ажахын шэнэ машина түхеэрэлгэнүүд» гэһэн дэлхэйн 20 ороной выставкэ дээрэ мүн малшадай ажал хүнгэдхэхэ һонирхолтой олон оньһо түхеэрэлгэ харуулагдаа.

Мал ажалда һаалиин мал түрүүшын анхаралда байдагынь элитэ. Һүн сагаан эдеэн бүхыдөө хүнүүдэй хоолдо айхабтар ехэ аша үрэтэй гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ дэлхэйн оронуудай выставкэ дээрэшье һаалиин фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха хэрэгтэ гол анхарал табигдаһан. Илангаяа үнеэ һааха хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулха зохид һайн машина зохёон гаргаха гэжэ орон бүхэндэ оролдожо байһаниинь ойлгохоор. Выставкэ дээрэ үнеэ һааха машина, түхеэрэлгэнүүдые СССР, ГДР, Швеци, Англи болон бусад гүрэнүүд табяа. Эдэ машинануудай дундаһаа манай гүрэнэй залуу инженернүүдэй һаяхан зохёон гаргаһан «Комсомолка» гэжэ машина бултанай анхарал татаба. Энэ машина мүнөө үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг «Ёлочко», «Тандем», «Карусель» түхеэрэлгэнүүдһээ нилээд ондоо, нарижуулагдан һайжаруулагдаһан байха юм. Хэрбээ эдэ хуушан конструкциин машинануудаар үнеэ һаахада дэлэндэнь эгээн ехэ тоһолиттой үдхэн һүн үлэшэдэг муутай байбал, мүнөө тэрэ дутагдалынь усадхагдаа. «Комсомолка» гэдэг машинаар үнеэ һаахада, һүн дэлэндэнь орой үлэдэггүй байна.

Шэнэ машинын һайн талань үшөө юун бэ гэхэдэ, үнеэ һааха сагые хорооджо үгэнэ. Үнеэн гол түлэб 3—4 минутын туршада һаагдажа дүүрэнэ.

Дэлхэйн оронуудай выставкэ дээрэ энэ «Комсомолка» машинаар үнеэ һаажа харуулагдаа. Выставкэдэ хабаадагшад, тэрэниие харагшад шэнэ машиные ехээр һонирхоо. Энэ машинаар үнеэ һааһанайнь һүүлээр гараар шобтороодшье үзэхэ ушар гараа. Тиихэдэнь балгашье һүн гараагүй.

Манай залуу инженернүүдэй, конструкторнуудай хүсөөр бүтээгдэһэн энэ шэнэ машина үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, Эхэ оронойманай хэдэн зуу мянган һаалишадай гар амархань, тэдэнэр хэды ехээр баярлаха гээшэб.

Швеци гүрэнэй выставкэдэ асарһан «Гидропульс» гэжэ үнеэ һааха машина баһал шэнээр бүтээгдэһэн, 4 жэлэй хугасаада туршагдажа, һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байба. Энэ аппарат урдынхиһаа 5 процент ехэ һү абана, тиихэдээ һаалгын сагые 25 процентээр хорооно гэжэ шэнжэлэгдээ. Машинын хүдэлгэгдэжэ байхада ехэнхи сатынь — 70 процентнь һү абалгала, 30 процентнь эбэлгэхэдэ ошоно. Энэ машина хэды һайн байбашье, үнеэнэй дэлэндэ бии байһан һү дууһан абажа шаданагүй. Тиимэһээ манай «Комсомолка» аппарат булюу һайн гэжэ тоологдобо.

Үнеэдые машинын хүсөөр һаахын хажуугаар малай байра сэбэрлэхэ, малда тэжээл хубааржа үгэхэ болон бусад хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулха гээшэ ехэ удха шанартай. Энэ талааршье олон гүрэнүүд өөһэдынгөө амжалтануудые элишэлһэн байха юм.

200—400 үнеэдэй байрада хэрэглэгдэдэг оньһожоруулгын элдэб түхеэрэлгэнүүдые Германиин Демократическа Республика харуулаа. Эндэ үнеэдынь тусхай түмэр аргамжаар уягдадаггүй, харин орохо, гарахадань хааха, нээхэ түхеэрэлгэ бии. Үнеэнэй шабааһа, шээһэн хэбтэшын заахархи забһараар доошоо орожо, пол доро тодхогдоһон хамуураар татагдажа, тэрэниие суглуулдаг нүхэндэ сугларна. Тэндэһээ шэбхэ шабааһан цистернэ руу һоруулхадаа, тусхай машинаар тэрэнээ жэжэлжэ үгэдэг.

Малай тэжээл тусхай тэргэдэ тээгдэжэ, байра соогуур шэрэгдэжэ, үнеэдэй хобто хобоо соо хэгдэнэ. Тэргэнүүдынь эрьежэ байдаг хамуур транспортёртой, тэндэнь тэжээл ехэ, бага нормоор тараажа үгэхэ оньһотой. Тэргэдэ тэжээл ашаха хүдэлмэри баһал оньһожоруулагданхай.

Сэбэр уһан үнеэдтэ тусхай уһалалгын түхеэрэлгэһээ хүртэнэ. Энэ ушарта нэгэ хүн 36 үнеэ харууһалха, һааха аргатай.

Бухарестын машинимпорт (Румыни) 1.120 үнеэ нэгэ газарта байлгажа, бүхы хүдэлмэриень оньһон аргаар бүтээдэг байрануудай түхэл шэнжэ, ажалай эмхидхэлые харуулжа, хүнүүдые һонирхуулба. Эндэ тэжээл хубааржа үгэхэ хүдэлмэри машинын хүсөөр хэгдэжэ, үнеэд карусель түхэлэй машинаар һаагдана.

Германиин Демократическа Республикын машинануудые табиһан талмай дээрэ хони һаадаг нүүдэл түхеэрэлгэ угаа һонирхолтой байшоо. Иимэ станогто 24 хонин оруулагдажа, нэгэн доро оньһон аргаар һаагдана. Энэ машинань минута соо 180 пульсаци хэхэ хоёртактна гуримаар хүдэлдэг электро-пульсатортай юм.

— Машинаар хони һаадаг иимэ түхеэрэлгэнүүд Монголой Арадай Республикын захилаар олон эльгээгдээ, — гэжэ ГДР-эйхид мэдүүлбэ.

Үнахөөр иимэ түхеэрэлгэ үргэнөөр хэрэглэжэ шадабал, нилээд ехэ брынаэ хэжэ болохо байна ха юм.

Тугал, буруунӯудые, хашарагуудые түргэн зуура түлжүүлжэ, таргалуулжа абаха байрануудые, тэндэхи оньһон машинануудые хэдэн гүрэн харуулаа. Тэдэнэй дундаһаа Итали гүрэнэй промышленна аргаар мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха түхеэрэлгэнүүд һонирхолтой.

Иимэ мал байлгаха байрань томо панельна ханануудһаа холбогдоно. Тиимэ байра гаргаша багатайгаар, түргэнөөр бодхоожо болохо. Байрынь шала түмэр-бетоноор, нариихан решетко нүхэтэйгөөр хэгдэнхэй. Тэрээн руу малай шээһэ шэбхэнь унажа байдаг. Шала доронь цементээр ханалагдаһан конусно ханааб түхеэрэгдэнхэй. Тэрээн соогуурнь хамуур татагдажа, үлэн шэнгыень дууһан эрэжэ, тусхай нүхэ руу хэдэг. Иимэ шалатай байрада һолоомон дэбдихэр хэрэггүй, мал ходоодоо хуурай газарта байдаг.

Иимэ байрада нэгэн доро 8.400 тугал, бурууу, хашарагууд байлгагдахаар түхеэрэгдэнхэй. Тус тустаа 400 туталай байха 5 байра, буруунӯудые түлжүүлхэ тиимэ 16 байра бии.

Энэ ушарта 600 тугал, буруунӯудые нэгэ хүдэлмэришэн харууһалха нормотой. Мяханай иимэ «фабрикаһаа» час бүридэ 1 центнер гэхэ гү, али 15 хоноод лэ 400 хашараг үүсэлэгдөхөөр болодог.

Толгой бүхэндэнь 28 килограмм порошок болгоһон һү, 1.183 килограмм холимол тэжээл, 422 килограмм хүсы үбһэн эдюулэгдэнэ. Нэгэ килограмм мяха абалгада 4,230 тэжээлэй единицэ гаргашалагдана.

Гахайн байра соо хэгдэдэг хүдэлмэри оньһожоруулха олон түхеэрэлгэнүүд выставкэдэ табигдаһан байна. Юуб гэхэдэ, гахайн мяха ехээр абаха гээшэ баһал ехэ удха шанартай. Гахай шахан таргалуулгые промышленна һүури дээрэ табиха гэжэ түрэн бүхэндэ оролдожо байһаниинь элирнэ. Манай орон дотор гахайшадай ажал оньһожоруулха, хүнгэдхэхэ олон тоото түхеэрэлгэнүүд бии. Тэрэнь баһал выставкэ дээрэ харуулагдаа.

Хүдөө ажахын шэнэ техникэ харуулһан выставкэһээ инженернүүд, техникүүд ехэ һургаал абажа, саашадаа малшадай ажал ехэтэй хүдэлмэри хүнгэдхэхэ машинануудые зохёохонь лабтай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.
Москва, 1966 оной май һара.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай бүтээн гаргадаг хүсэ ехэтэ тракторнууд (зүүн талын). Үнеэ һаадаг түхеэрэлгэнүүдые олон гүрэнүүд харуулаа. ГДР-эй ажахынуудта хэрэглэгдэдэг «Импульс» машина (баруун талын).

КПСС-эй XXIII съездын

материал уншахада

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Сибириин барилга дээрэ хэгдэһэн социологиин шэнжэлгэ

СССР-эй арадай ажахыда бэелүүлэгдэжэ байгаа экономическа хубилалта хүнэй ажабайдалда бүхы талаһаа һайнаар нүлөөлнэ. Энэмнай хүдэлмэришэдэй материальна урмашалые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй байдал һуудалые улам һайжаруулха, социально-экономическа шухала асуудалнуудые шиидхэхэ шэнэ арга боломжонуудые олгохо байха. Эгээл олон хүнүүдэй хабаададаг, ажалша олониитын эмхи болохо совет профсоюз манай арадай ажахыда боложо байгаа социальна хубилалтада ехэ анхарал хандуулдаг юм.

Сибирьтэхи алюминиин заводой барилга дээрэ хэгдэһэн социологиин нэгэ шэнжэлгэ тухай энэ репортаж дотор хэлэгдэхэ. Энэ барилга Красноярск хотын оршондо бодхоогдожо байнхай. Түрүүшын 3 томо корпус ашаглалгада үгтөө. Туе завод 24 корпустой байха. Шэнэ табан жэлэй асари томо энэ барилга дээрэхи профсоюзай комитет олониитын һанал бодолые согсолон шэнжэлхэ гэжэ шиидэһэн байна. Тиигээд хүдэлмэришэдэй дунда асуултанууд хэгдээ. Ажаһуудал, салин хүлһэн, ажалайнь эрхэ байдал тухай, хүдэлмэришэдэй, тэдэнэй гэр бүлын эрилтэ хэрэглэмжын хангагдаса тухай асуудалнууд табигдаһан.

Барилгын элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдһөө хэдэн зуугаад харюу абтаа. Тэдэ харюунуудые согсолон шэнжэлһэнэй эсэстэ профсоюзай эмхи барилгын хүдэлмэришэдэй эрилтые хурга хухадгүй мэдэжэ абаһан байна.

Түрүүшын асуудалда хабаадаһан хүнүүдэй 92 процентнь Сибириин байгаалиин баялигые ашаглалсаха зорилготойгоор Красноярска алюминиин заводой барилгада ерээбди гэжэ харюусаа. Асуултада хабаадалсагшадай оройдоо 8 процентнь үндэр ехэ салин, мэргэжэл олохо эрмэлзэл манине уряадаа гэжэ харюусаба.

Зарим харюунуудые дурдая.

Александр КОРОТКЕВИЧ, 30 наһатай. Барилгашадай нэгэ бригадын хүтэлбэрилэгшэ: «Бийск хотоһоо 1962 ондо энэ барилгада ерээб. Хүдэлмэридөө тааранхайб. Иимэ ехэ барилга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһандаа омогорхонob. Эндэ би мэргэжэл түгэс хүдэлмэришэн боложо шадахаб гэжэ этигэнэб».

Степан СОБАКИН, 24 наһатай, монтажник: «Армиһаа табигдаһанай һүүлээр, 1964 ондо комсомолой путевкоор энэ барилгада ерээ һэм. Табан жэлэй барилгада хүдэлмэрилхэ хүсэлни диилээ. Барилгын дүүргэгдэтэр эндээ хүдэлмэрилхэб».

Татьяна ДАНИЛОВА, 19 наһатай, бетоншон: «Энэ барилгада Ставрополиин хизаарай Георгиевск хотоһоо 1964 ондо ерээ һэм. Хүдэлмэримни хүнгэн бэшэ, тиигэбэшье эндэ хэрэгтэйб гэжэ мэдэхэдээ, һанаагаа амаржа, уланхатан хүдэлмэрилэгшэб».

Обществынгоо аша туһада шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилхэ гэһэн эрмэлзэл совет залуушуулай онсо шэнжэ болоно. Профсоюзай эмхи залуу барилгашадай эдэбхи үүсхэлые дэмжэн, хүдэлмэришэн бүхэнэй һайнаар хүдэлмэрилхэ эрхэ байдал хангахын түлөө, һайн ажалай түлөө һайн салин үгүүлхын тула анхарал оролдолго гаргажа байдаг.

Энэ талаар хабсаргагша **Анатолий ТОКАРИЙН** харюу һонирхолтой: «Барилгын хүдэлмэри һайшаадагби. Өөрынгөө гараар бүтээгдэһэн барилгын бодожо байхые харахада урматай. Гэхэтэй хамта, һайн салин хүлһэн урматайгаар хүдэлмэрилхэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэдэг».

Асуултануудта харюунуудһаа харахада, барилгашадай һара бүриин дундуур салин һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада 14 процентээр нэмэһэн, эрхим ажалай түлөө үгтэдэг шан таба дахин ехэ болоһон байна.

Гэбэшье асуултада хабаадаһан олохон барилгашад абадаг шамнай салингай багахан хубинь болоно гэжэ мэдээсэбэ. Зүгөөр «Красноярскалюминстрой» трестын түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороходонь, хүдэлмэришэдэй салин, эрхим ажалай түлөө шан ехэ болохо юм. Барилгаһаа ороһон олзоор материальна урмашуулгын жаса байгуулагдаха. Эрхим ажалаараа шалгарһан хүдэлмэришэд тэрэ жасаһаа шан абажа байха.

Хүдэлмэришэдэй харюунуудые шэнжэлхэдэ, ажал болон байдал һуудалай хоорондохи холбоо барисаан, һайн эрхэ байдал зоной һанаа сэдьхэлдэ нүлөөлдэг, ажалайнь бүтээсэдэ нүлөөлдэг гэжэ элирээ. «Һайнаар ажаллаха хэрэгтэтнай юун һаалта хэнэб?—гэһэн асуудалда: «Түбхинөөдүйбди» — гэжэ олохон хүн харюусаба. Жэшээлхэдэ, бетоншон **Галина Поликарпова** иигэжэ харюусаа. «Хүдэлмэридөө яһала тааранхайб. Теэд байдал һуудални балай һайн бэшэ. Байрамни уйтан. Тэрээн дээрэһээ һанаамни тэгшэ бэшэ байна».

Дархан **Александр Прянишников** өөрын онсо шэнжэтэй иимэ харюу бэшэбэ: «Хүдэлмэридөө тааража яданагүйб. Үхибүүдээ хүүгэдэй саадта оруулжа шадаагүй ушар ажалдам һаад хэнэ. Тэдэнээ гэртээ орхинобди. Тэдээн тушаа һанаагаа зобоод, һайнаар хүдэлмэрилэгдэнэгүй».

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи барилгын хүдэлмэришэдэй байдал һуудалые һайжаруулха талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Хүүгэдэй арбаад саад, ясли, һүниин профилактори, хүдэлмэришэдтэ байдал һуудалай талаарнь туһалха комбинат баригдаа. Теэд, эдэ бүгэдэнь үшөөл дутамаг байна. Асуудалда хабаадалсагшадай 20 процентнь байраар дуталдадаг, үхибүүдээ хүүгэдэй эмхи зургаанда оруулаадүй байба.

Барилга дээрэ дандаа залуушуул хүдэлмэрилдэг. Бусад үйлэдбэриин газарнуудтай жэшэбэл, эндэ гэрлэлгэн, үхибүүдэй түрэлгэ олон байна. Красноярска алюминиин заводой барилга дээрэ үдэр бүхэндэ, дунда зэргынь абахада, хоёр шэнэ айл нэмэдэг, хоёр үхибүүн түрэдэг. Тиимэ болохолоороо, үхибүүдэй ясли, саад хэрэглэгшэд олошорно бшуу.

Барилгашадай байдал һуудалай талаар улам ехэ боложо байгаа эрилтые хангаха хэрэгтэ экономическа хубилалга ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байха. Түсэб хараагай ёһоор, энэ табан жэлэй туршада эндэхи бүхы барилгашад гэр байраар, хүүгэдэй эмхи зургаануудаар сүм хангагдаха болоно.

Профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд «хүдэлмэришэдэй дунда ажаһууха, тэдэнэй эрилтые табан хурган шэнгеэр мэдэхэ, хани ёһоор тэдэндэ хандажа, олоной хизааргүй этигэл найдабарида хүртэхэ, эрилтыень хангаха ёһотой», — гэжэ Владимир Ильич Ленин бэшэһэн юм. Ленин багшын энэ заабариие совет профсоюзууд бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

«Шинии ажабайдалда профсоюз ямар үүргэ дүүргэнэб?» — гэһэн асуудалда хүдэлмэришэдэй 90 процентнь һайшаалтайгаар харюусаа. Асуудалда хабаадаһан олонхи хүнүүдэй һанал бодолые крановщица **Нина Филатовагай** харюугаар тодорхойлжо болохо: «Профсоюзай эмхи манай ажабайдалда ехэхэн үүргэ дүүргэнэ, манда ехэ туһа хүргэнэ. Профсоюз хүдэлмэришэд тушаа үдэр бүхэндэ анхарал оролдолго гаргажа байдаг. Жэшээнь, намда һайн байра үгүүлээ. Тэрэнэйнь түлөө баясхалан хүргэнэб. Һаяхан «Москва—Ленинград» маршрудаар аяншалха түлөөһэгүй путевко намда үгөө. Нёдондо жэл амаралтын байшанда путевко үгэһэн юм».

Социологиин шэнжэлгэ хэхэдэ, ондоошье юумэн элирээ. Манай ажабайдалда профсоюз мүртэй үүргэ дүүргээгүй,— гэжэ хүдэлмэришэдэй 10 процентнь мэдүүлбэ. 24 наһатай **Александр Кирьянов** тиимэрхүү һанамжатай. Барилга дээрэ ерэһээр жэл боложо байна. Ганса бэе хүн. Задарюун элүүр бэетэй. Профсоюзһаа нэгэшье туһа эреэгүй. Мүн бусадшье залуу хүдэлмэришэд (тэрэ тоодо Александр Храмов, Василий Ефремов) профсоюзай анхарал оролдолгодо хүртөөгүй байгаа.

Красноярска алюминиин заводой олонхи барилгашад ерээдүй тухайдаа шэбшэн бододог гэжэ социологиин асуулта гэршэлээ. Асуултада хабаадагшадай 80 процентнь һуралсанабди, һураха дуратайбди, барилгаша гэһэн мэргэжэлтэ, инженер, техник болохо дуратайбди гэжэ харюусаа. Барилга дээрэнь техникум, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуули бии, Томско барилгын институтдай консультациин пункт нээгдэнхэй.

Профсоюзай комитет барилгашадай мэргэжэл шудалха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулдаг. Табан жэлэй туршада барилга дээрэ болохо хубилалтануудые хараадаа абажа, хүдэлмэришэдэй ажалые саашань хүнгэдхэхэ, ухаан бодолой болон бар хүсэнэй ажалай хоорондохи илгаае усадхаха хэмжээ абажа эхилээ. Тиин барилгын хүдэлмэри бүхыдөө оньһожоруулагдахаар хараалагдана. Фотоэлементын ашаар байгша ондо бетонно заводые хүтэлбэрилдэг болохо юм. Ерэхэ жэлдэ хабсаралгын хүдэлмэри оньһожоруулагдажа дүүрэхэ, үндэр бүтээсэтэ техникэ ашаглагдаха.

Ажал хүдэлмэри оньһожоруулга барилгашадай техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхые уряална. Мүнөө барилга дээрэхи оньһон техникэ ударидахаар шэнэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд: машинистнууд, армобетоншод, электро-слесарьнууд, хабсаргагшад бии болонхой. Тэдэнэр гар ажал хэдэг шулуушадые, дарханшуулые, мүн барилгын бусад гар мэргэжэлтэдые халажа байнхай. Табан жэлэй һүүл багта барилга дээрэхи механизаторнуудай тоо 30 гаран процентээр нэмэхэ хараатай. Тиихэдэ 4 хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэн дээдэ гү, али техническэ дунда эрдэмтэй болохо байха.

Коллективэй, хүдэлмэришэдэй хоорондохи харилсаае улам һайн болгохо хэрэгтэ профсоюз илангаяа ехэ анхарал хандуулна. Һаяын жэлнүүдтэ бригадануудай 80 гаран процентнь ажахын тоосоондо орохо юм. Барилгын хэгдэжэ байһан тосхондо шабараар аргалдаг лечебница, эхэнэрэй консультаци, пионерэй лагерь, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, спортын талмай гэхэ мэтэ баригдахаар хараалагдана.

Мүнөө Сибириин барилгын хүдэлмэришэдэй байдал һуудалые улам һайжаруулха ехэхэн түсэбэй зарим хуби тухай хөөрэбэбди. Хүдэлмэришэн зоной дунда ажаһуудаг, тэдэнэй эрилтэ хангаха гэжэ оролдодог профсоюз энэ һайн һайхан хэрэгэй эхи татаһан, эдэбхи үүсхэл гаргаһан байна.

Виктор ПОЛЫНИН,
Сергей ГРИДИН.
(АПН).

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

ТАЛЫН УУЛЗАЛГАНУУД

ЗУГААЛАИ. (Телефоноор абтаба). Семинарай хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхыень округой гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таһагые даагша Ж. Доржиевые манай корреспондент гуйба. Бүхэроссин соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй семинарта хабаадагшад Агын округой зүүн захын колхозуудай нэгэн—Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ерэбэ. Энэ томо ажахынуудай нэгэн. Хонёор олон. Гол һалбаринь хони үсхэбэрилгэ. Зунайшье, үбэлэйшье сагта Зугаалайн тала гүбээнүүдээр хонишодой отаранууд таража һуудаг, ябад гээд һээы гэрнүүд тобойлдожо байха. Эдэнэрэй эрилтэ хэрэглэмжэ яажа хангагдадаг бэ?.

Ногоон зүлгэ дээрэ бүмбэгэр сагаан һээы гэр холоһоо харагдаба. Ахалагша хонишон Чимитдоржо Жамьяновай отара. Ханда Батомункуева — һамганиинь, баһа хонишон. Семинарта хабаадагшад эдээнэйдэ ерэбэ. Газаань автоклуб, автолавка зогсожо байна. Байра байдалыень харабад, ажалтайнь танилсаба. Колхозой центртэ һуудаг ажалшадһаа эдэнэр юугээрээ дутанаб? Бүхы юумэн, хэрэгсэл хуу бии. Энэ хонишоной ажал хэрэгтэй, байра байдалтай танилсаад байхада, Зугаалайн соёлшодой хэжэ байһан хүдэлмэри харагдана. Айлшад Зугаалайн автоклубай хүдэлмэритэй дэлгэрэнгыгээр танилсаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз соёл гэгээрэлэй хэрэгтэ мүнгэ зөөри гамнадаггүй. Эндэ соёлой эмхи зургаанууд—томо гэгшын ордон, библиотекэ болоод бусад баригданхай. 57 хүнһөө бүридэһэн академическэ хоор байгуулагданхай. Колхозой түрүүлэгшэ Д. Найданов, партийна организациин секретарь Б. Жаргалов гэгшэд ажахы тухайгаа айлшадтаа хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлээрнь соёлой эмхи зургаануудтай танилсабад.

Үдэшэлэн соёлой байшан соо Зугаалайн академическэ хоор ехэ концерт харуулаа. Программань олон янзын. Буряад арадай «Үншэн басаганай» дууе хонишон Балжит Дарижапова дуулаба. Залуу композитор Базар Цырендашиевай «Сэлэнгэ» гэжэ дууе найман хүн (4 басагад, 4 хүбүүд) дуулажа, бүгэдэниие һонирхуулба. Б. Цырендашиевай зохёоһон Зугаалай тухай дуугаар энэ үдэшын концерт дүүрээ.

Һүүлдэнь Россин Федерациин культурын министрэй орлогшо В. Стриганов Зугаалай нютагай колхознигуудые амжалта илалтаарнь амаршалба. Буряадай АССР-эй культурын министр Ц. Галданов, Яхадай АССР-эй культурын министрэй орлогшо В. Васиков гэгшэд үгэ хэлээ.

Зугаалайһаа Хара-Шэбэр ородог дабаанай оройдо баһа һээы гэр. Энэ Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишоной байра. Үнгэрһэн долоон жэлэй дүнгүүдээр түрүү һуури эзэлэгшэдэй нэгэн Долгор Гончикова энэ талын эзэн—хонишон. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Б-Н. Мажиев, хонишод, һаалишадтаяа хамта айлшадые угтаба. Буряад ёһоор Д. Гончикова сагаан эдеэ—тараг айлшадта бариба.

Энэ хонишоной ажалтай, гэр байратайнь айлшад танилсаа. Колхозой түрүүлэгшэ Б-Н. Мажиев ажахы, тэрэнэй хүгжэлтэ тухай, саашанхи зорилго тухайдаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Хара-Шэбэр—округой эгээ зүүн захын тосхон Эндэхид колхозойнгоо түүхэ, ябажа гараһан замаа харуулһан музей нээгээ. Июнийн 23-най үдэшэлэн эндэхи соёлой байшанда ехэ концерт болоо. Эндэхи арадай хоор уран бэлигээ харуулбад. Айлшад Хара-Шэбэртэ нүүдэл клубай хүдэлмэритэй дэлгэрэнгыгээр танилсаһан байна. Һүүлдэнь хүдөөгэй ажалшадай, илангаяа малшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха тушаа ехэ дэлгэрэнгы, һонирхолтой, туһатай, һургаал абамаар хөөрэлдөөн болоо. Олон хүнүүд һанамжа бодомжоёо, дурадхалнуудаа хэлэһэн, айлшад өөһэдынгөөшье дуршэл тухайда хөөрэһэн байна.

Хүдөө нютагуудаа үндэһөөрнь хубилгажа байһан тухайдаа айлшадта харуулнабди, хөөрэжэ үгэнэбди. Округой соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ябуулжа байгаа эдэ бүгэдэ хүдэлмэри хадаа хүдөөгэй ажалшадай байдал, һуудал, эрдэм болбосоролые городойхидтой адли болгохо, хото хүдөөгэй илгаае усадхаха гэһэн партиин шухала заабари дүүргэхын тулада зорюулагдажа байһаниинь ойлгосотой. Округой ажалшадай хүсэл оролдолгын ашаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри Агын талые үндэһөөрнь хубилгажа байна. Мүнөө эндэ шэнэ дуунууд зэдэлнэ. Эдэ бүгэдые дэлгэрэнгыгээр харуулхын тулада Мосфильмын хэдэ хэдэн хүдэлмэрилэгшэд «Дуулана Агын тала» гэһэн кино буулгажа байна. Мүн энэл темэдэ зорюулагдаһан «Сагаан Уулын хормойдо» гэһэн сюитэ бэлдэгдэнэ. Энээниие семинарта хабаадагшад Сагаан Уула нютагта хараха юм.

Бүхы дээрээ энэ семинар ехэ һонирхолтойгоор үнгэржэ байна. Соёлшодой ёһото һургуули гэхэдэ боломоор.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын конкурс

Скрипкэ дээрэ наадалгаар конкурсын нэгэдэхи шанда хүртэһэн Виктор ТРЕТЬЯКОВ. Энэ хүгжэмшэ Эхэ ороноймнай ниислэл хото Москвагай консерваториин студент, мүнөө хорнтой.

ТАСС-ай фотохронико.

Ц-Д. ХАМАЕВ

МАНААНДА

Найруулга

ҮЛГЭН ТАЛААРАА би үдэшэ бүхэн гаража, үнжэдэг хонодог һэм. Аали нам агаартань адуудаа манахаш. Аглаг тэнгэриин аржагар мүшэды тоолоходожол ябахаш даа... Хэншье һаалта хэхэгүй. Сабидар хээрынгээ амые татажа, амиия даран шагнахаб. Айл тииргэн нохойн хусаан дуулдахагүй.

Алаг сээжын оёор соо дуранай арюун мэдэрэл тэршэлхэ.—Арюун гоохон инагни нюдэнэйм нара буляаха...

Морид турьяха... Монсогор турүүн дороһоо гал шэдэдүүлэн, түбэрэ-түбэрэ гүйлдэхэ.

«Һаа-я!» гээд һүниин бүглүү руу һүхирхэдэм: «Һаа-я!» — гээд хадын хаяагаар суурян болоод абяатаха.

Ялагар мүшэдөөр олонш һаа, ямар харанхы һүнинүүд минии талые хүшажархёод, юумэн бүхэниие һүүдылгэн, һүрөөтэй, аймшагтай болгожо үзүүлдэг һэмши. Үргэһэн моридой намдаха уушхархагүйдэ, жэбэдэ эдюулһэн, хуушан хорхигор дромнигоо араһаа абажа, шабхын табихадам, аманһаань гал дүлэн сахилжа, дууража хэбтэһэн талые дууһынь һэреэхэ.

Абяа суурянайнь аалидан намдахада, айл тээһээ хотошонуудай хуурай хусаан дуулдаха.

Дахин жэн жэнхэн...

Яагааш түргэн һэм даа, зунай һүнинүүдэй үнгэрхэ!

Яагааш гоё һэм даа гансааран талада үнжэхэдэ...

Тиихэдэл би талатаяа зугаалжа һураа һэм.

Тиихэдэ би арбан зургаатай ябаа һэм...

«Зүүдэн шэнгил», — гээд мүнөө һанаад хэлэдэгби. Зүрхөө шагнан һууxадам: «Бэшэл даа», — гээд харюусадаг.

Зүүдэлээ үгыгөө зүндөө мэдэрдэгби. Залуухан наһаяа һанажа уярдагби.

Үүрэй туяанай зүүн хойноһоо үнгэтэхэдэ, эмээл дээрээ дуурахадан, эбһэлэн һуняажа утаар таталуулан уянгалуулжа, талаар тарашаһан моридоо суглуулаад, булжамуурай дуу шагнан, боориин хаяа руу һарабшалхаб.

Гагалюун хүйтэбэр аминай мэдэрэгдээдхихэдэ, шүүдэр унаба гээд мэдэхэш.

Мүшэд хайлаха, наранай туяа наадаха; шэмэтэй ногоондо садажа хоноһон морид туултанда оронгүй, турьян инсагаалалдан, хорой тээшээ харайлдаха.

Ута ташуураар тархи дээгүүрээ эршэгыдүүлэн, хойноһоонь шармайхаб.

Гэртээ ерэхэдэм, эжым үни бодоод, үнеэгээ һаажархинхай. Булеэн һүтэйгөөр халуухан хилээмэ урдам табиха.

Һархайжа, туһада орожо эхилһэн намаяа абам урмашан хаража, тархяа дэмы дэмы маажасагаан, энеэбхилэн һууха...

Талада үнжэдэг наһамни, таниха гүш, намаяа, мүнөө?

Нютагаа бусаад, зунай һүниин сэлгеэндэ хүнжэлөө сэлижэрхинхэй хэбтэхэдээ, үргэһэн соогоо эдэ бүгэдөө үзэдэгби.

Углөөгүүр бодоод:

«Арбан зургаа наһамни алимши даа? — гээд тала руугаа шартахадам:

«Арбан зургаа наһанш манаанһаа бусаа», — гээд талам харюусадаг.

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗУБХИС БҮХЭНһӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Шэнэ табан жэлэй түсэбые зүбшэн хэлсэлгэ

БУДАПЕШТ, июниин 23. (ТАСС) ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай ээлжээтэ сесси мүнөөдэр Венгриин парламентын байшан соо нээгдээ. Оронoй арадай ажахые хүгжөөхэ гурбадахи табан жэлэй түсэбэй (1966—1970 онууд) проектые зүбшэн хэлсэхэ байна. Шэнэ табан жэл тухай Гүрэнэй суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан хуулиин проектые Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин Центральна Комитедэй хараалан зохёоһон, ВСРП-гэй ЦК-гай энэ оной майн Пленумээр һайшаагдаһан Директивэнүүдэй үндэһөөр бэлдээ.

Табан жэлэй түсэбэй проект тухай ВНР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Миклош Айтаи сесси дээрэ элидхэл хэээ.

МЕРЕДИТЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ВАШИНГТОН, июниин 23. (ТАСС). Расова илгаае Америкэ хуулитаар усадхаха ёһотой гээд негрнүүдэй гражданска эрхын түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлшэ Джеймс Мередит үсэгэлдэр Вашингтондо мэдүүлээ. Хэблэлэй национальна клубта үгэ хэлэхэдээ, Мередит иигэжэ мэдүүлбэ: «Хүсэ хэрэглэхэгүй ябуулганууд» гэһэн теоридо би этигэнэгүйб. Негрнүүдэй асуудал шиидхэлгэ удаараа һаа, социальна горитой тулалдаануудта хүргэжэ болохо гээд уридшалан һануулаа.

Расова харилсаанай талаар Холбоото Штадууд мүнөө бэрхэтэйхэн үедэ ороод байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Сагаан шарайтан булюу байдаг гэһэн теориие баримталагшад США-гай бүхы гүрэнэй аппарадта шухала тушаалнуудые даадаг. Тиимэһээ угаа ехэ зонхилхы хүсэтэй байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө булюу байдалһаа хахасаха дурагүй гээд тэмсэлшэ хэлээ.

Энэ оной сентябрьда һунгалта үнгэргэхэбди гэжэ Урда Вьетнамай зонхилогшо Ки восстани хэһэн арадай баадхалгаар найдуулһан байна. Эдэ һунгалтануудта США хамааралсахагүй гэжэ «этигүүлхые» американ хэблэл оролдоно. Зүүн-Урда Азида Америкын хэжэ байһан ябуулгаар американецууд өөһэдөө зэбүүрхэдэг боложо байнхай.

США-гай КОМПАРТИИН XVIII СЪЕЗД

НЬЮ-ЙОРК, июниин 23. ТАСС-ай корреспондентнүүд С. Лосев, Ю. Романов иигэжэ дамжуулна:

Холбоото Штадуудай Коммунис партиин 18 съезд Нью-Йоркын «Уэстер холл» гэжэ юрын зал соо үсэгэлдэр үдэшэ хүдэлмэреэ эхилээ. Съезд Гэс Холлой тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэхэ, хэдэ хэдэн политическэ резолюцинуудые баталан абаха, эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэхэ, партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгаха байна. Эб найрамдалай түлөө, Вьетнамдахи империалис зэрхэг түримхэй ябуулга зогсоохын түлөө тэмсэл съездын зүбшэн хэлсэхэ гол темэнь болоно.

Съездын президиумдэ һуугшадай болон 300 делегадуудай дунда американ коммунис хүдэлөөнэй ветеранууд бии. Маккартизмын болон хархис этэгээдүүдэй аашаладалгын шэрүүн шанга, хашалта хэһээлтын үеые тэдэнэр партитаяа хамта тэсэжэ гараһан байха юм.

Америкын Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Генри Уинстон—американ негрнүүдэй сүлөөгэй болон тэгшэ эрхын түлөө шэн зоригтой тэмсэлшэ, американ түрмэ соо һохор болгогдоһон коммунист—съездые нээгээ. Компартиие мүрдэжэ хашажа үргэлжэлһөөр байһан оршон байдалда съезд үнгэржэ байна. Айлшадай дунда аха дүү коммунис партинуудай түлөөлэгшэд байбагүй. США-гай политическэ ажабайдалдахи энэ шухала хуралдаанда хабаадалсахые хүсэһэн дэлхэйн 86 ороной олониитын ажал ябуулагшадта эндэ ерэхэ зүбшөөл үгэхэһөө гүрэнэй департамент арсаһан байгаа.

КПСС-эй Центральна Комитедһээ, Испаниин, Франциин, Италиин, Кубын, ЮАР-ай болон бусад оронуудай коммунис партинуудай эльгээһэн амаршалгануудые съездын делегадууд нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

США-гай Компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Гэс Холл съезд дээрэ тоосоото элидхэл хэхэдээ, вьетнам арадта эсэргүү зэрхэг түримхэй гэмтэ дайн байлдаае үгэ дуугүйгөөр болюулха эрилтэ табиба. Вьетнамай газар дээрэһээ Америкын һүүлшын солдадай гаража ошоогүй сагта бидэнэр һанаагаа амаржа шадахагүйбди гээд тэрэ хэлээ.

Уласхоорондын оршондохи хүсэнүүдэй тэнсүүриин хубилжа, капитализмын һуларжа байһан тухай Гэс Холл саашань хэлэһэн байна. Бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудай гурбанай нэгэ хубиинь социалис общество байгуулжа байхада, Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудай ёһотойл бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө ехээр эрмэлзэжэ байхада, империализм дэлхэй дээрэхи байдалые тодорхойлжо шадахаяа болёо.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхые Гэс Холл уряалаа. США-гай Компартиин хараа бодол 81 коммунис болон хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэдэй 1960 оной Московско зүблөөнэй хэһэн тобшолонуудтай таараалдана гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Газаа талаһаань харахада, американ общество юумээр элбэг баян шэнги байдаг, гэбэшье кризисэй шэнжэ тэмдэгэй үзэгдэлгэ америкынхидэй һанаа сэдьхэл ехээр зобооно. Энээн тушаа США-гай Компартиин программын проект соо анхарал хандуулагданхай гээд Гэс Холл онсолон тэмдэглээ.

Олониитын хүдэлөөнүүдэй—гражданэрхын түлөө, зүүнэй үзэл баримталдаг профсоюзуудай хүдэлөөнэй, эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй ургалта, залуушуулай болон эхэнэрнүүдэй түрүү үзэл баримталдаг организацинуудай бии болоожо эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг ушар США-гай политическэ ажабайдалай шэнэ онсо шэнжэнь болоно гээд элидхэлшэ заагаа. Эдэ хүдэлөөнүүд горитойхон политическэ хүсэн болонхой. Вьетнамдахи зэрхэг түримхэй ябуулгые буруушаалга американ арадай олонхидойнь һанамжые мэдүүлһэн ябадал болоожо байнхай.

Политическэ талаараа эдэбхи багатай байхаяа болихыень, правительствын болон монополинуудай үгэсэлгые таһалдуулжа шадахаар өөрынгөө экономическэ, политическэ хүсэ шадал улам арьбадхахыень, хүдэлмэришэдэй—сагаан шарайтанай болон негрнүүдэй, пуэрторикынхидай, мексиканецуудай, индейцүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхыень Америкын хүдэлмэришэн ангиие Гэс Холл уряалаа.

Соёл сурталай фронт дээрэ бури эдэбхитэйгээр ябуулга хэхыень американ коммунистнуудые Гэс Холл уряалһан байна.

Тэрэ түгэсхэлдөө иигэжэ мэдүүлээ. Олон жэлэй тэмсэл партиие ехээр һургаа. Парти хадаа үсөөхэн бүлэг можо бологшодые өөрынтөө зэргэһээ гаргажа хаяа. Америкын коммунистнууд олониитын ябуулганудта эдэбхитэйгээр хабаададаг, тэдэниие элсүүлэн эмхидхэдэг хүсэн болоһон байна.

Партиин ажал ябуулгада юрэнхы дээрээ һайн сэгнэлтэ үгтэнэ. Парти хадаа политическэ талаараа гансаардуулагдаха ябадалһаа зайсажа шадаа. Тэрэнэй гэшүүдэй тоо олон болоно, нүлөөниинь дээшэлнэ. Партиин политическэ болон тактическа хараа шугам зүб байгаа гэбэ.

Парти хадаа өөрынгөө хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды һайн мэдэнэ, хархис этэгээдүүдэй зүгһөө шэнэ халдалгануудай гараха аюулгүй болоо гэжэ һанаагаа амаржа оройдоошье шадахагүй байна. Гэбэшье бүхы американецуудай демократическа эрхын түлөө тэмсэхэдээ, олониитэ арад зон Коммунис партиин эрхые найдамтайгаар хангаха эрилтэ хэхэ гэжэ парти этигэнэ гээд Гэс Холл заагаа.

Хуулиин проект һайшаагдаба

КАИР, июниин 23. (ТАСС). Хэдэ хэдэн хуулиин проектнүүдые, тэрэ тоодо хүдөө ажахын нэгэн ниитэ проектнүүд капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо мүнгэнэй фонд байгуулха тухай, мүнгэ зөөри нэмэжэ һомолхо тухай хуулиин проектнүүдые ОАР-ай Национальна суглаан үсэгэлдэр һайшаагаа.

ЭХЭ ТУХАЙ ДОМОГ

Бидэнэр бултадаа эхынгээ аша туhые ямаршье сагта мартадаггүйбди. Тиимэhээ эжы бүхэн үри хүүгэдтээ үхэлгүй ха юм даа.

Эдэ үгэнүүдые би түрэhэн үргэhэн хоёр эжыдээ зорюулха хүсэлэнтэйб. Эжынүүдни мүнөө амиды бэшэшье hаа, хүбүүнтнай таанадаа мүнхэ нойрhоо ойр зуурахан hэрюулэн домоглохомни.

Мэдээ орохоhоо эхилээд долоотой болоторoo түрэhэн эжыгээ хараагүй аад, hургуулида ороходоо түрүүшынхээ уулзаа hэм. «Энэ Сэнгын hанаха ганса хүбүүниинь ямар томо болоо гээшэб! Эжы, абынгаа үгынь дуулажа, хүндэлжэ, тэдэнээ hайханаар үргэхэл хэрэгтэй»,—гэжэ тиихэдэ захяа бэлэй. Энэ захянуудыень хүсэд дүүргээгүйдөө, хоёр эжынүүд тухайгаа үргэлжэ hанажа, домогложо ябадагби.

Юhэ hара соо намайе эльгэн доро үргэлжэ, «үхэхэ түрэхэ хоёр адли» гэгдэгтэл, арай гэжэ намайе түрөөд, наhан соогоо үхибүүтэй боложо ядаhан хоёр хүгшэдтэ хүбүү хэхыень, гурба hаратай байхадамни үгэhэн байгааш, түрэhэн эжымни!

Намайе хүндэ үгэхэдөө, намhаа холодон таhараа бэшэш, харин тэнигэр номгон аяг зангаараа, түhөө шарайгаараа зандаханаа Света басагамни болонхой, мүнөө намтаяа суттаалши. Үлгын дуунай аялга доро бүүбэйлөөгүйдэм, амтатайхан хүхээ хүхүүлээгүйдэм гомдоногши гэжэ асууhан шэнги, hанахадам.

«Үгы даа, гомдоногүйб»— гэн гэн, дүшэн жэл соо зүрхэмни шэбэнэн сохилно. «Хэдыдэшье минии ажабайдал соо, сэдьхэл соо амидыш» гэжэ хэлэдэгби, түрэhэн эжымни.

Шиннингээ гүн удхата сэдьхэлые, халуун үгөөрөө хэлэhэн захяагыш хүсэд дүүргээгүйб. Тэдэнэйнгээ ашыень харюулжа үшөө шадахагүй арбан хоёртой байхадаа, үргэжэ абаhан эжы аба хоёрhоо гээгдээ hэм. Тиигэбэшье түрэhэн хүбүүншни үншэрөөгүй, аха дүү мэтэ арад зонойнгоо дунда, аба эжы мэтэ амгалан совет орондоо зол жаргалтай ажаhуунал. Мүнхэ нойройнгоо гүн соо харыш, үзыш, түрэhэн эжымни...

* * *

«Хоёр нюдэнэйнгөө харахашьегүй hаа, хүбүүхэнээл тэбэрихэ, таалахадаа, нарата дэлхэйе хараhандал болоноб»—гэдэг бэлэйш, үргэhэн эжымни. Иимэ hайхан үгыеш яажа мартахабиб даа.

Юhэн hара соо зүрхэн дороо үргэлөөшьегүй hаа, амтатайхан хүхэеэ хүхүүлээшьегүй hаа, нялха нарайхан бэеымни бажагар томо болгожо, хүнэй зэргэдэ хүн болгоош даа, үргэhэн эжымни.

Хүн түрэхэтээ сасуу гэб гэнтэ хүл дээрээ бодожо ябадаггүй ха юм даа. Хүхээ hанаhан нарай хүүгээ үдэр hүнигүй альган дээрэhээ табяагүй ёhотойш. Үбдэхэ, уйлаха бархирхадамни, түрэhэн эхэhээ үлүүгээр hанаагаа зобоо ёhотойш. «Муу хүн бү болоhой даа» гэжэ бүхы сэдьхэл хүсэлөө хүлгүүлээ ёhотойш.

«Эбдэрдэггүй юумэн гэжэ байдаггүй, эндүүрдэггүй хүн гэжэ түрэдэггүй юм. Тиигэбэшье үргэлжэ үнэн сэхээр ябабал өөдөө гарахаш, зон нүхэдтэй ябабал зобохо, үлдэхэгүйш даа» гэжэ хэлэдэг бэлэйш, үргэhэн эжымни.

Эгээн түрүүн hургуулида асархадашни, шамайгаа дахан, шарга дээрэhээ буунгүйгөөр бархидаг бэлэйб. Арбаадтай болотороо хуурайхан хүхыш хүхэдэг бэлэйб. Гээгдэтэршни дулаахан үбэр соош унтадаг hэм. Нигэжэл намайгаа эрхэлүүлээ hэнш даа, үргэhэн эжымни.

Түлгэжэ юумэ мүргэхэдэшни гү, али будэрэн унахадашни хайрлаhандаа нюдөөрни уhан дүүрэшэдэг hэн. Долоотойhоо эхилээд шарга, тэргээр ойhоо түлеэ асардаг, бүхы гэрэйнгээ ажал хэдэг болоходомни «хүбүүм хүн болобо даа» гэжэ аргагүй ехээр баярладаг бэлэйш. Бухал шэрэжэ, жаткын мори унажа, жэлэй тоосоондо зоноор адли ябажа, багашье hаань юу хээ абахаhаа бэшээр ашыеш харюулжа үрдеэгүйб, үргэhэн эжымни.

«Хүбүүм намайгаа яhала жаргуулаа, баярлуулааш даа», — гэнэ гүш?

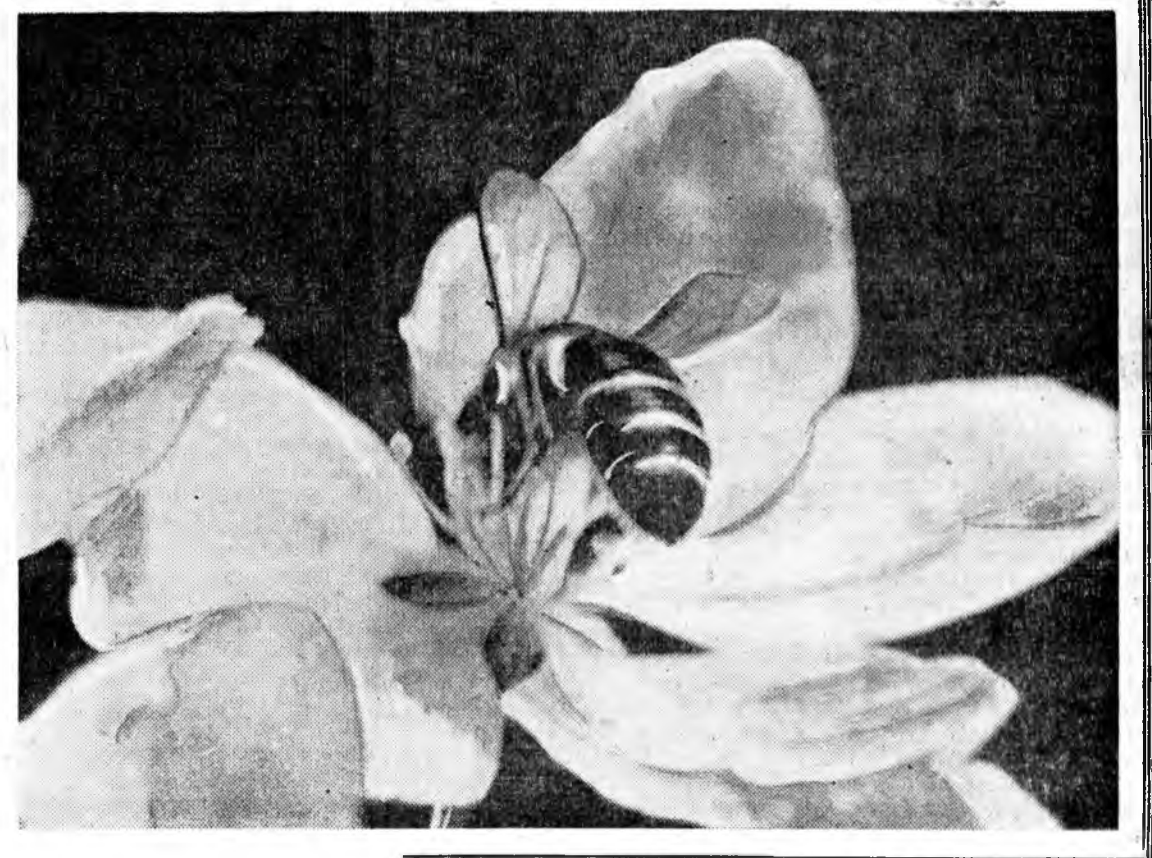
Шуурга, бороотойшье hүни адуу манажа үзөөб, дайнай аюулhаа Эхэ ороноо хамгаалалсааб, шэрэм, шабараар шэнээр бүтээлсэжэ туршааб, халуун зун үхэр адуулжа ябагаар гүйгөөб. Тиихэдэ худал мэхэ хээгүйб, хүн түрэhөөр гэмэй үүдэ татаагүйб, hайн хэхэ гэhэн гансахан сэдьхэлтэйб. Энээгээрээл хүбүүншни, шамайгаа баярлуулха байгааб... Үргэhэн эжымни.

Баяр хүбүүмни алишье талаараа шамайгаа hажаагаал! Намай дахаад пашаганаса энеэн гүйхэдөө, эжы, шинии баяр баясахалангые одоошье асарнал.

Эжынүүдни, амиды мэндэ байгаа hаа, зургаан ашануудаа альган дээрээ үргөөд, таалажа садахагүй байгаат... Теэд яахаб даа. Хоёр хөөрхэн үхибүүдэй арюухан амисхалаар амилжа байна ха юм та. «Эжынүүдни үхэлгүй, үргэлжэ намтаяа сугтаат» гэн гэн, хүбүүнэйтнай зүрхэн мүнөө сохилнол.

Н. ЦЫНГУЕВ.

КОНКУРСДО ЕРЭҺЭН ЗУРАГУУДҺАА

СЭСЭГТЭ ТАЛЫН ШЭМЭ.

А. МИСНИКОВЭЭ фотоэтюд.

Энэ хуудаhандамнай уншагты:

- Эгээл хүндэтэй, үнэтэй хүмнай.
- Спортын hонин.
- Алгад гарашагүй асуудал.
- *Мэдэхэдэ туhатай*

ШАТАР МАНАЙХИД ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАНА

Хойшолуулагдаhан партинуудай наадагдахада, Галданов Түмэрбаатар хоёр хюлгэ дээрээ үлэhэн мори, хүбүүдээрээ наадаяа үргэлжэлүүлбэ. Галданов харгыдаа хаалтагүй болоhон үлүү хүбүүгээ шадамар бэрхээр урагшань түлхижэ, Түмэрбаатарые шүүбэ. Бадамгаравтай наадаhан Самарин хойшолуулагдаhан партияа үргэлжэлүүлхэдээ, хүнгэн бодоор тэргэсэ андалдаха нюуса ябадал хэжэ, энээгээр ноёнойнгоо байдал hайжаруулжа, нүхэрөө түргэхэноор шүүжэрхёо. Гармаева Хулганатай наадаhан партияа хойшолуулха дээрээ эгээн hайн ябадал оложо шадаhанайнгаа ашаар, саашадаа үлүү хүбүүгээ шадамараар хэрэглэжэ, нүгөөдэеэ шүүгдээб гэхэ баатай болгоо. Улымжиева хоёр хүбүүгээр дутуу болоhон дээрэhээ заатагүй шүүгдэхэ гэжэ hанагдаhан байгаа. Харин муухан байдалаа хамгаала хамгаалhаар байжа, Хандсүрэнтэй гайхалтай бэрхээр тэнсэшэбэ. Гармаева баhал шүүгдэжэ болохо, хүбүү дутуутай партияа Хандсүрэнтэй наадахадаа, нүхэрэйнгөө алдуутай ябадалые хэрэглэжэ, хүбүүгээ бэрсэ гаргажа шүүжэрхёо. Улымжиева Хулгана хоёрой парти хоёрдохёо хойшолуулагдаба. Эндэ Улымжиевань үлүү хүбүүтэй.

Ингээд байхадаа наадaнай тоо 11:15 боложо, манай республикын команда түрүүлжэ ябана.

Б. ЦЫДЕНОВ.

ТӨӨДЭЙ, АША, БУРХАН...

ГЭР БҮЛЭ бүхэн аб адлиханууд байдаггүй, онсо өөрын илгаатай юм аабза. Илгаа тухайнь эндэ онсолон хэлэхэ гэhэн зорилго табигданагүй. Харин бидэнние «таабай, хүгшэн эжы, аша басаган гү, али аша хүбүүн» гэhэн асуудал hонирхуулна. Тэдэнэр өөр хоорондоо ямар барисаатайб? Бэе бэеынгээ харюусалгые зүб хударнь бэелүүлжэ шададаг юм гү? Хэнэйшье мэдэхээр, хүгшэн эжы таабай хоёрынь ашанартаа мээхэй, тэдэнэйнгээ үгэ хүүр худар байхые оролдодог. Тиихэдэ зариманиинь ашанараа шадахысаа эрхэлүүлхэ, зарим нэгэ хүнүүдэй ажаглал хэхэдэнь, hахытараа үмөөрхэ: «шинии хүбүүн минии аша хүбүүнhээ юугээрээ дээрэб?» гэжэ байгаад хэрэлдэшэхэ юм. Иимэрхүү буруу ябадал гаргаhанаа зариманиинь мэдэдэггүй. Үндэр наhа наhалжа, удаан жаргал эдлэжэ ябаhан үнэр баян үбгэ, хүгшэдөө ехээр гомодхоогоодшье яалайбди. «Аша хүбүүн амтатай юм» гэжэ хэр угhаа нааша хэлсэгшэ hэмнай. Энэньшье зүбтэй юм аабза. Тиигэбэ яабашье зарим тэды ушарнуудые хэрэгсээнгүй гараhачай дэмы, зүбыень зүб хударнь хэлэхэ шухала.

Үшөө нёдондо Яруунын Нарhата нютагта иимэ ушар болоhон юм. Нарhатын дунда hургуулиин долоодохи классай Цыремпил Б. гэжэ hурагша иигэжэ хандаба:

— Юугээшье ойлгоногүйб. Ойлгуулжа үгыт. Бурхан бии юм гү, али үгы юм гү? hургуулиимнай багшанар «үгы» гэжэ хэлэдэг. Хүгшэн эжы аба хоёрни «бурхан бии юм» гээд буляалдаха юм. Хэниинь зүб хэлэнэ гээшэб? Хэн хэндэньшье этигэнгүй байхын баhа аргагүй.

Үхибүүдээ hургуулитай болгоод, ажабайдалай дардам харгыда гаргахаар үнэн зүрхэнhөө оролдожо байhан гэр бүлынхид энэ Цыремпил Б. гэжэ хүбүүндэ юун гэжэ харюусахабта? Байгаа юм аабза даа гэжэ hанаа амарханаар харюусаха гүт? Али «энэтнай худал» гээд үнэншэхэгүй гүт? Юундэ Цыремпил хүбүүн хоёр тээшээ хэлбэлзэхэ ушартай болооб? Хэн энээндэ зэмэтэйб? Аба, эжынь гү, али хүгшэн эжы аба хоёрынь гү?

Цыремпилэй түрэлхид hургуулитайшье, ажал хүдэлмэридөөшье магтаалтай, эбтэй эетэйшье гэр бүлынхид юм. Үхибүүдэйнгээ саашадахи хуби заяан тухай ходоодоо hанаашархажа, зүбөөр хүмүүжүүлхые оролдожо байдаг айлайхи ха юм. Теэд үнэн дээрээ тэдэнэр үхибүүдээ хэрэгсээдэгшьегүй, харин хубсаhа хунарыень, эдеэ хоолыень дутаангүй байбал хүрөө юм аабза гэжэ hанадаг. Тиимэhээ тэдэнэр ганса хэжэл ябаhан ажалаа харадаг.

Үхибүүдыень наhажаал болоhон эхэ, эсэгэнь hахиха, хүмүүжүүлхэ ушартай болоно. Саашадаа юун болоноб? Шажанда шүтэжэ, аяар Ивалгын дасанда ошожо, үргэл мүргэл хэжэ, дайралдаhан сагтаа зайгуул ламанарые урисагаажа, мэгзэм маани уншуулжа байдаг хүгшэн эжы аба хоёройнь нүлөөн ушаргүй ехэ аабза. Эдэ бүхы зүйлнүүдые ашанарынь дууhан харахаhаа гадна, үндэр наhатайшуулайнгаа худхаанда орохо, hүүлэй hүүлдэ шажанда этигэхэ ушартай болоно.

Тиихэдэ үхибүүдэй эхэ, эсэгэ хаана байдаг бэ? «Нюдэ балай, шэхэ дүлии» ябасагаана гү? «Бидэнэй бишыханда үшөө хэтэрүү байдал үзэгдэгшэ бэлэй. Тиигэд гээд лэ ехэ болоо. Харгыдаа ороо hэмди. Бурханда бү мүргэгты гэжэ хэлэхэ гүш? Үгы даа. Хайрата инаг эхэ, эсэгээ гомодхоожо огто болохогүй. Үхибүүднай ехэ болохо, ухаа орохо бшуу. Тиигэбэл ойлгоно аабза» гэжэ Цыремпил хүбүүнэй эхэ, эсэгэ hожоргүйхэнөөр дуугаралсаха юм.

Хэншье эхэ, эсэгээ хүндэлдэг, үгэ хүүрээрнь байхые оролдодог аабза. Эхэ, эсэгэдээ найдангүй байхын баhа аргагүй. Яахаб, ямар арга бэдэрхэб? Үхибүүдээ тэдэнhээнь таhалаад, аминдань байлгаха гэжэ гү? Тиимэрхүү зүбшэл хэншье үгэнэгүй, үгэхэшьегүй. Хүн бүхэн эхэ, эсэгынгээ хайра туhые ёhотоор харюулха, хүн гэhэн хүндэтэ нэрээ доорошуулгааха ёhогүй бшуу. Энээниие Цыремпилэйшье түрэлхид яhала hайса ойлгоно.

Иимэрхүү ушарнууд илангаяа Яруна, Хори, Хэжэнгэдэр үзэгдэнэ. Жэшээлбэл, нёдондо Гүндэ нютагта (Яруунын совхоз) хэмhээ хэтэрүү үзэгдэл тохёолдоhон байна. Ивалгын дасанhаа нэгэ лама тиишэ ошохо зуурандаа нэгэ харанхы hүни Гүндэ нютагай эгээ захын айлайда тогтоод, «бурханай» даабаряар ерэhэн тухайгаа нютагай hүзэгшэ үбгэд, хүгшэдтэ мэдүүлбэ ха.

Долоон үдэрэй туршада энэ айлайда хүн зоной хүлгөөн замхабагүй. hургуулида ябадаг үхибүүдэйнгээ хаража байтар мэгзэм маани уншуулhан, зальбаран байжа мүргэhэн, ламын эриhэн эдилгэ барилгые дууhан үгэhэн. Тиихэдэ ян гэмэ хүйтэн үбэл байгаа. Хүнүүдэй hүни, үдэрөө мэдэнгүй ябуултаhанhаань боложо, гэр соонь хүйтэн агаар тэрэ хэбээрээ орожол байба. Тиимэhээ дүрбэдэхи класста hуража байhан басаганиинь халуураад, хүнэй гарта орохоhоо абан үбдэшэбэ. Яахаб, врачта хандаха гү?

Али яахаб? Үгыл ха даа үгы. Тиихэдэнь тэрэ зайгуул лама оролсобо. Бишыхан басаганай уярмаар маани мэгзэм уншаhан, сэржэм үргэhэн, нягтаханаар орёолготой хадаг сооhоо бурханай дүрсэ гаргаад, hахюуhан болгожо хажуудань табиhан юм. Саашадань юу хээб гэхэдэ, тиишэ ошохо зуурандаа аптекэhээ элдэбын эм дом абаhан бэеэрээ тэрэнээ «бурханай үршөөлөөр» басаганда уулгаhан гэхэ. hүүлэй hүүлдэ аргагүй ехэ зөөри үбэршэлhэн ламашье арилаа, халуурhан басаганшье заhараа юм аабза.

Тэрээхэн басаганай балшархан сэдьхэлдэ ямар үзэл бодол, юун ороо гээшэб? Мүльhэн гү, али этигэл найдабари гү? «Лама аша басагыемнай үхэлhөө абараа. Бурханай үршөөлөөр заларба» гэжэ этигэдэг хүгшэн эжы аба хоёройнгоо «мэхэдэ» ороhон басаганиинь энээн тухайгаа үетэн нүхэдтөө дуулгаhан байгаа.

Хүгшэн эжы, аша хүбүүн, бурхан... Юундэ мүнөө болотор иимэрхүү ябадал үзэгдэнэб? Гэр бүлэ бүхэн аб адлиханууд байдаггүй, онсо өөрын илгаатай юм аабза. Хэдышье илгаатай hаань, совет бүлэ бүхэнэй уг зорилго нэгэ, бултадаа ерээдүйн гэгээн гэрэлтэ hайн hайхан тээшэ эрмэлзэнэ бшуу.

«Хүбүү, басагаднай хүндэ хэлсүүлэнгүй, нохойдо хусуулангүй» ябаhай гэжэ хүн бүхэн досоогоо hанадаг. Тиигэжэ hанаханьшье баhа буруугүй. Тиигэбэшье ёhо буруу үзэгдэлнүүдые хэрэгсээнгүй гаража болохо гү? Үгы, огто болохогүй. Үндэр наhатай эхэ, эсэгээ хүндэлхэ, ямбалха—бултанаймнай уялга мүн. Теэд мүнөө эрхилжэ ябаhан үнэр hайхан, харюусалгатай хэрэгэйнгээ жолоо дамжуулан бариха доодо үетэн тухайгаа ёhотоор бодохо уялгатайбди. Тиимэhээ үнөөхи hүзэгшэ зарим эхэ, эсэгэнэртэйгээ үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдэхэ, ойлгоогүй юумыень ойлгуулжа үгэхэ, тад буруу үйлэ хэжэ байhыень эрид буруушааха, ашанарайнь урда сэхыень тайлбарилжа үгэхэ хэрэгтэй бшуу. Тиихэдэ гэр бүлынхид нютагайнгаа багшанаргай хани барисаатай байхаhаа гадна, шажан мүргэлэй хархис удхые элирүүлхэ талаар ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадань туhалха гү, мүн өөhэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. Түбхын түрүүндэ энэ асуудал партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай үдэр бүриин анхаралда байха ёhотой. Тиигээ болболнай Цыремпил хүбүүн хоёр тээшээ хэлбэлзэхэгүй, hургуулидаа, ажалдаашье амжалтатай, согтой солбон, этигэл найдабаряар түгэлдэр ябаха байгаа бшуу.

Ц. АЮШИН, 1926 онhоо КПСС-эй гэшүүн.
М. ОСОДОЕВ, манай тусхай корр.

ФУТБОЛ

«ХАЗАХА ГЭХЭДЭ ТОХОНОГ ХОЛО»

Буряад арадай хэлсэдэг энэ оньhон үгэ уржадэр футболистнуудай хоорондо болоhон наадaнда таарахаар ха. Юуб гэхэдэ, манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Бийск городой «Прогресс» бүлгэмэйхидтэй наадахадаа биарагүй байба гэжэ сөхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Айлшаднай мүнөөдөө юhэн уулзалгаhаа табан очкотой боложо, hүүлшын hууринуудай нэгые эзэлжэ ябаhан. Тиихэдэ «Сэлэнгэ» 14 очкотой, хоёрдохи hууриda гараhан. Ингээд байхадань стадиондо сугларагшадшье, мүн манайшье футболистнууд эдэнээ бөлэхэнээр шүүхэбди гэжэ hанаhан байгаа бшуу. Нээрээшье «хазаха гэхэдэ тохоног холо» гэдэгтэл, айлшадай хамгаалагшад, добтологшод эрхим hайнаар наадажа, манай футболистнуудай урдаа табиhан зорилгые буруу болгон алдаа. Наадaнай түрүүшын хахадта улаан-үдынхид хэдэн удаа айлшадай воротада хүрэжэ ерээшье hаа, бүмбэгэеэ сохижо шадаагүй. Харин айлшадай 7-дохи, 13-дахи номертой добтологшод талмайн энэшье, тэрэшье талада гаража байгаад, улаан-үдынхидэй ворота хүрэжэ ерэнэ. hүүлшын hуури эзэлжэ ябаhаншье hаа, айлшадай футболистнууд бултадаа яhала hайнаар наадажа, стадиондо сугларагшадай зүрхөө hайшаагдаа. Наадaнай түрүүшын хахадта алишье командын добтологшод, илангаяа «Сэлэнгын» добтологшод тоо нээжэ яда ядаhаар амаралтада гараа.

Наадaнай хоёрдохи хахадай эхилэн сасуу улаан-үдынхид ээлжээтэ добтолгодоо орожо, айлшадаа тухашаруулба. Тиибэшье hаа, бүмбэгэ абаhан айлшадай добтологшод бүри эршэ зориггойгоор улаан-үдынхидэй тала руу сүмэрэн ороно. Манай футболистнууд Гончаров Бутырин хоёр энэ үдэр яhала hайн хамгаалга эмхидхээ. Талмайн тэг дундаhаа добтолжо ороhон «Сэлэнгэ» командынхид одоошье тоо нээхэ болобо. Юуб гэхэдэ, улаан-үдынхидэй айлшадай воротада хүрэжэ ерэхэдэнь, тэдэнэй нэгэ хамгаалагшань манай футболистые ара талаhаань тэбэрижэрхибэ. Тиигэжэ айлшад воротa руугаа арба нэгэ метрэй ялын бүмбэгэ сохиюулха болоо. Энээниинь сохихоор харайжа ерэhэн Неизвестных бүмбэгэеэ эршэтэйхэнээр сохижо, тоо нээжэрхибэ. Шангаар сохигдоhон энэ бүмбэгын урдаhаа харайжа гараhан айлшадай вратарь бүмбэгэ халта шүүрээд лэ унашоо. Тиигэжэ наадaнай тоо 1:0 болошобо. Хоёр командын футболистнууд хэдэн удаа өөhэд өөhэдынгөө тала руу добтололсобошье, дахинаа тоо нээжэ шадангүй, наадаяа түгэсхэбэ.

Мүнөө «Сэлэнгэ» команда зун хамтадань 16 очкотой болобо. Ээлжээтэ арбан губадахи наадаяа манай команда июниин 28-да үнгэргэхэ. Айлшаар Новокузнецкын «Металлург» команда ерэхэ болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшад улаан-удынхидэй воротагай дэргэдэ.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Зунай саг — мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха саг» гэhэн түрүү бэшэг. «Буряад орон доторнай» гэhэн гаршаг доро материалнууд. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Социалис мүрысөөн тухай бодолнууд» гэhэн рубрика доро Н. Крючковой статья. «Шухала асуудал тухай шангаар хэлсэе» гэhэн гаршаг доро хэблэлэй шэнжэлэл. «Хонишодой hонин» гэhэн рубрика доро Г. Субботиной материал.

Гурбадахи хуудаhанда: АПН-эй материалнууд. Хилын саанахи hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Субботний огонёк».

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной июниин 25.

«Москвич» машинедаа hуугаад, Москвашье хүрэтэр зорихоорби.

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

ХЭРЭГЛЭМЭЭР ЗҮБШЭЛ

ХАРТААБХААР...

▲ Жэбэрhэн нимгэн лист түмэр хартаабхаар арилгахада бэлэхэнээр hаладаг. Тиихын тулада отолhон түүхэй хартаабха жэжэхэн элhэн соо хэжэ байгаад үрэхэ хэрэгтэй болоно.

▲ Үүдэнэй шэрэдэ будагдаhан хурганай сараае болгоhон хартаабхаар арилгадаг юм.

▲ Түүхэй хартаабха болбол үнгөө бууража харлаhан зэд, сад металлаар хэгдэhэн амhартануудые hайнаар сэбэрлэдэг шуу.

ҺОНГИНООР...

▲ Хахадлаhан hонгиноор хутагын эридэхи, халбага болон вилкын жэбэ бэлэхэнээр hалгаажа болоно.

▲ Шүлэндөө hонгиныи сэбэрхэн хальhа хэжэ бусалгабал, тэрэтнай шарабтар үнгэтэй болохо байха.

☆ Хэрбээ утюгдажа байhан хубсаhантнай үлэ мэдэг дүрэжэ шарлан алдаба гэлэй, тиигэбэлынь тэрэ шарлантаhан газараа hонгиныи шүүhэр норгоод, хэдэн час үнгэрhэн хойно угаагты. Зааханшье сараа үлэхэгүй бай даа.

☆ Гутал дээрэ дуhаhан hаласагүй элдэб дуhалые хахадаарнь отолhон hонгиноор үрэгты. Тон сэбэрээр арилгагдаха

УКСУСАЙ ТУҺАЛАМЖААР...

☆ Тоhо, өөхэндэ баригдаhан амhарта гү, али аршуул болон щеткые бага зэргэ уксус нэмэhэн уhаар утаахада бэлээр сэбэр болодог юм.

☆ Ноохон бүдөөр оёгдоhон пиджак гү, али платиин хуушаранги захые норгоhон бүд зүйлдэ халааhан уксус халдаагаад арилгахада hайн байдаг.

☆ Хэрбээ бусалжа байhан уhан соо боложо байhан үндэгэнэйнгөө хахархаяа hэнабалынь, уhандаа багаханаар уксус гоожуулагты! Тиигэхэдэ үндэгэнэйтнай белок халиhанhаа гарахаяа болихо.

☆ Эмаль гүйлгэhэн амhарта болон раковина уксуста норгоhон хүбэнгөөр аршабал, тэрэтнай hүрхэй сэбэр болохо байха.

☆ Хоёр литр уhанда халбага (столовын) уксус нэмээд гараа гү, али амhартаяа угаабалтнай загаhанай, селедкын үнэр гарахаяа болихо.

☆ Һая суглуулаад, сэбэрлэhэн hархяагайнгаа харлахагүйн тулада нэгэ бишыха уксус бадабhа хэhэн уhан соо байлгагты.

☆ Һая эдеэшэжэ байhан хартаабха арилгахынгаа урда тээ гарнуудаа уксусаар угаагаад хатаагты. Тиигэхэдэ хурганууд харласагүй байдаг.

(«Крестьянка» журналhаа).

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-69, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Бурятской Министров АССР.

Н04488. Зак. № 501.